

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNE YÖNELİK DUYARLILIKLARININ FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Safiye Sevde ERTUĞRAL

TOKAT

Haziran, 2020

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNE YÖNELİK DUYARLILIKLARININ FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Safiye Sevde ERTUĞRAL

Danışman: Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

TOKAT

Haziran, 2020

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

...../...../.....

Safiye Sevde ERTUĞRAL

İmza

JÜRİ İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Safiye Sevde ERTUĞRAL'ın Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi adlı çalışması 23/06/2020 tarihinde jürimiz tarafından Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU

.....

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hanife Gamze HASTÜRK

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../202..

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince her zaman yanımda olan bilgi ve tecrübesini esirgemeyen saygıdeğer hocam ve danışmanım Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU' na ve bu süreçte değerli fikirlerini benden esirgemeyerek eğitime ve çalışmama katkıda bulunan Oğuzhan POLAT hocama teşekkür ederim.

Veri toplama çalışmalarımı yürütmem vesilesiyle çalışmama katkıda bulunan Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi akademik ve idari personellerine; tarafıma karşı hoşgörülü, anlayışlı ve yardımsever yaklaşımlarından dolayı teşekkür ederim.

Prof. Dr. Selçuk UYGUN, Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN ve Doç. Dr. Emel OKUR BERBEROĞLU'na geliştirmiş oldukları “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlık Ölçeği” ni araştırmamda kullanmama izin verdikleri için teşekkür ederim.

Hayatımın her anında olduğu gibi bu süreçte de yanımda olan, maddi ve manevi desteğini her zaman hissettiğim pek kıymetli babam Mehmet Zeki ERTUĞRAL'a ve tüm aileme teşekkür ederim.

ÖNSÖZ

Sağlıklı bir toplum için en önemli etmen eğitim sistemi ve bu sistemin etkin şekilde işlerliğidir. Öğretmenler ise bu sistemin en etkili temel ögesidir. Öğretmenlerin mesleklerine yönelik duyarlılık düzeylerinin, mesleki doyuma ve başarıya dolayısıyla eğitim düzeyine etkisi oldukça yüksektir. Bu araştırma, fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerini belirlemeyi ve duyarlılık düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, meslek tercih sırası, akademik başarı, yaşantının çoğunlukla geçtiği yer, anne-baba eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu ve öğrenim görülen üniversite değişkenleri ile ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek adına fen bilgisi öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeği ve kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Mesleki duyarlılığa sahip kişilerin, mesleğinin icrasında daha özenli davranmasının mümkün olacağı ve bunun daha kaliteli bir eğitim ortamı oluşmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Eğitim fakültelerinde öğrenimlerine devam etmekte olan fen bilgisi öğretmen adaylarının duyarlılık düzeyini belirleyecek olması bakımından bu araştırma önemli bulunmaktadır.

ÖZET

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK DUYARLILIKLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ertuğral, Safiye Sevde

Yüksek Lisans, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Murat Sadıkoğlu

Haziran 2020, xiii + 60 Sayfa

Bu çalışma, fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyleri ile cinsiyet, adayın bulunduğu sınıf seviyesi, öğretmenlik mesleğini tercih etme sırası, adayın yaşantısının çoğunu geçirdiği yer, ailenin ekonomik durumu, öğrenim görülen üniversite, anne-baba eğitim durumu ve akademik başarı düzeyi değişkenleri arasında anlamlı derecede farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Verilerin analizinde araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve Uygun, Şahin ve Okur (2010) tarafından geliştirilen, “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Amasya Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarında öğrenim görmekte olan 160 kadın 60 erkek olmak üzere 220 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımına dayanan tarama deseninde tasarlanmış ve yürütülmüştür. Verilerin analizinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonuçları öğretmen adayların genel mesleki duyarlılık düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu gösterirken mesleki saygınlık boyutunda duyarlılık düzeylerinin iyi düzeyde olduğuna işaret etmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerinin öğretmenlik mesleğini tercih etme sırası değişkenine göre anlamlı derecede farklılaştığı tespit edilmiştir. Cinsiyet, adayın bulunduğu sınıf seviyesi, adayın yaşantısının çoğunu geçirdiği yer, ailenin ekonomik durumu, öğrenim görülen üniversite, anne-baba eğitim durumu ve akademik başarı düzeyi değişkenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğini tercih etme sırasının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olması meslek seçerken daha özenli

davranılması gerektiğini göstermektedir. Mesleki rehberlik ve yönlendirme çalışmalarında öğrenci, veli ve okul iş birliği sağlanmalı, öğrenciler kendi kişisel özelliklerine ve isteklerine uygun mesleklere yönlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler : Fen Bilgisi Öğretmen Adayları, Öğretmenlik Mesleği, Mesleki Duyarlılık

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE SENSITIVITIES OF THE SCIENCE TEACHER CANDIDATES FOR THE TEACHING PROFESSION REGARDING DIFFERENT VARIABLES

Ertuğral, Safiye Sevde

Master's Thesis, Division of Science Education

Advisor: Prof. Dr. Murat SADIKOĞLU

June 2020, xiii + 60 Pages

This study was performed to determine the level of sensitivity of prospective science teachers towards the teaching profession. Investigation was carried out to assess whether there is a significant difference between the pre-service teachers' level of sensitivity towards the teaching profession and gender, class year of students the candidate would be responsible for, candidate's preference for the teaching profession when choosing occupations, the place where the candidate spent most of his/her life, the economic status of candidate's family, the university where the candidate studied, the education level of candidate's parents and the candidate's level of academic success. In the analysis of the data, "Personal Information Form" prepared by the researcher and "Sensitivity Scale Towards Teaching Profession" developed by Uygun, Şahin and Okur (2010) were used. The sample of the research consists of 220 pre-service teachers (160 female and 60 male) studying in Amasya University and Tokat Gaziosmanpaşa University Science Education programs. The research was designed and conducted in a scanning pattern based on the quantitative research approach. The analysis of the data was performed with SPSS 15.0 package software. The results of the research showed that the pre-service teachers' level of general sensitivity towards the teaching profession was quite high, while the level of sensitivity in terms of professional reputation was good. It has been determined that the sensitivity levels of teacher candidates towards teaching profession differ significantly according to the candidate's preference for teaching profession when choosing occupation to study. It has been demonstrated that variables such as gender, level of class grade, the place where the candidate spent most of his/her life, the economic status of the family, the university where the candidate was educated, education level of parents and academic achievement level did not cause a significant difference in candidates' level of

sensitivity towards the teaching profession. Those results suggest that candidates should pay closer attention when choosing a profession as a studying subject at university. In occupational guidance and orientation studies, students, parents and schools should be cooperated and students should be directed to professions that meet their personal characteristics and wishes.

Keywords: Prospective Teachers of Science, Teaching Profession, Professional Sensitivity

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK SÖZLEŞME	i
JÜRİ İMZA SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLO LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem	1
Amaç	5
Önem.....	5
Sayıtlar	6
Sınırlılıklar	6
Tanımlar	6
BÖLÜM II	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
Öğretmenlik Mesleği	8
Kişisel Özellikler.....	9
Mesleki Özellikler.....	9
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık.....	11
BÖLÜM III.....	13
YÖNTEM	13
Araştırmanın Modeli.....	13
Çalışma Grubu.....	13
Veri Toplama Araçları	14
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği (ÖMYDÖ).....	14
Kişisel Bilgi Formu (KBF)	16

Veri Toplama Süreci.....	16
Verilerin Analizi	16
BÖLÜM IV	18
BULGULAR.....	18
Örnekleme Ait Demografik Bulgular	18
Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgular	21
Birinci Probleme İlişkin Bulgular	21
İkinci Probleme İlişkin Bulgular.....	23
Üçüncü Probleme İlişkin Bulgular.....	24
Dördüncü Probleme İlişkin Bulgular	26
Beşinci Probleme İlişkin Bulgular	28
Altıncı Probleme İlişkin Bulgular	30
Yedinci Probleme İlişkin Bulgular.....	32
Sekizinci Probleme İlişkin Bulgular	34
Dokuzuncu Probleme İlişkin Bulgular	37
Onuncu Probleme İlişkin Bulgular.....	39
BÖLÜM V	41
TARTIŞMA	41
BÖLÜM VI.....	47
SONUÇ ve ÖNERİLER	47
KAYNAKÇA.....	50
EKLER	55
Ek-1	55
Ek-2	56
Ek-3	57
Ek-4	59

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Boyutlara göre maddelerin faktör yükleri

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Dağılımları

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Bulundukları Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımları

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Akademik Başarı Seviyelerine Göre Dağılımları

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Meslek Tercih Sıralarına Göre Dağılımları

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Yaşantılarının Çoğunlukla Geçtiği Yere Göre Dağılımları

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Aile Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 11. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği Maddelerine Yönelik Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Tablo 12. Ölçeğe ve Alt Faktörlerine İlişkin Puan Ortalamaları ile Standart Sapma, Basıklık (Skewness) ve Çarpıklık (Kurtosis) Değerleri

Tablo 13. Cinsiyet Değişkenine Göre Mesleki Duyarlılık Ve Alt Faktörlerine İlişkin t Testi Değerleri

Tablo 14. Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Tablo 15. Tercih Sırası Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Tablo 16. Yaşantının Çoğunlukla Geçtiği Yer Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Tablo 17. Ailelerin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Tablo 18. Üniversite Değişkenine Göre Mesleki Duyarlılık Ve Alt Faktörlerine İlişkin t Testi Değerleri

Tablo 19. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Tablo 20. Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Tablo 21. Akademik Başarı Seviyesi Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

KISALTMALAR

<u>Kısaltma/Sembol</u>	<u>Anlamı</u>
ÖSYS	: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Sistemi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖMYDÖ	: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Akt.	: Aktaran
$X_{ort.}$	: Ortalama
Ss	: Standart Sapma
n	: Örneklem
t	: t puanı
p	: Anlamlılık Düzeyi
%	: Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, alt problemlerine, amacına, önemine, sayıltılarına (varsayımlarına) ve sınırlılıklarına yer verilecektir.

Problem

Sağlıklı bir toplum için en önemli etmen eğitim sistemi ve bu sistemin etkin şekilde işlerliğidir. Ayrıca bu sistemin temel ögesi olan öğretmenin diğer öğelere göre etkileme gücü daha fazladır (Çapa ve Çıl, 2000).

Milli Eğitim Temel Kanununda devletin, eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan ihtisas mesleği (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1973) şeklinde tanımlanan öğretmenlik mesleği kalitesi ve işlevi açısından toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınma üzerindeki etkisi oldukça büyük bir meslektir (Yetim ve Göktaş, 2004).

Toplumun mimarı diyebileceğimiz öğretmenlerimizde gözlemlenmesi beklenen ayırt edici birtakım özellikler mevcuttur. Bu ayırt edici özelliklerin başında kişisel nitelikler gelmektedir. Öğretmen düşünce ve davranışlarıyla öğrencileri için bir model olmalıdır. Hoşgörü, güler yüz, dürüstlük, sevgi, sır saklayabilme, objektif olma kişisel nitelikler de öğretmenlerde gözlemlenmesi beklenen davranışlar arasındadır.

Öğretmenlik mesleğinde insani duyarlılığa öncelik verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu mesleği seçen bireylerin, öğrencilerine yönelik yeterince duyarlı olması beklenmektedir. Kişisel özellikler ile yakından ilgili olan duyarlılık düzeyi, ruh sağlığını da oldukça etkilemektedir. Çünkü kişi mesleği ile yalnızca ekonomik ihtiyaçları gidermekle kalmayıp, psikososyal gelişim ve doyum sağlamaktadır (Yazıcı, 2009).

Bireyler, meslek seçimi yapmadan önce mesleklerin niteliklerini incelemelidir. Mesleğin gerektirdiği nitelikler ile kişisel nitelikler örtüşmediği takdirde kişi o meslekte mutlu olamayabilir. İş doyumunu için kişisel nitelikler ile mesleğin gerektirdiği niteliklerin örtüşmesine özen gösterilmelidir.

Öğretmenlik mesleğini icra eden bireylerin işini seviyor olması ve mesleğinden doyum sağlayacak gereksinimlere sahip olması gerekli görülmektedir. Çünkü eğitimde

beklentilere, ancak öğretmenlerin verimli çalışmalarıyla ve verimli öğrenme ortamları hazırlamakla cevap verilebileceği ön görülmektedir (Çelik, 2003). Bir kişinin olumlu tutumu olan iş doyumunu öğretmen etkinliğini etkilemektedir (Halder, 2018).

Öğretmenler toplumun şekillenmesinde oldukça önemli bir unsurdur. Bu mesleğin gereklerini yerine getirebilmek için, bu mesleğe uygun bir kişiliğe sahip olmaları, mesleki doyumunu elde etmeleri, öğrenmeyi ve öğretmeyi sevmeleri ve bu işi yapmaktan mutluluk duymaları gerekmektedir. Ancak bu özellikleri bulundurmayan öğretmenlerin mutluluk, doyum ve kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçları karşılanamaz ve bu sebeplerle meslekte başarılı olması beklenemez (Dağ, 2010).

Şişman ve Acat'a (2003) göre mesleğini sahiplenen, bu meslekte görev yapmaktan gurur duyan, mesleki etiği önemseyen öğretmenler, mesleğin gerekli kıldığı başlıca nitelikleri de sahip demektir. Bu nitelikler, öğretmenin mesleğini algılayışıyla yakından ilgilidir. Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili algıları, mesleklerine bağlılıklarını ve mesleki başarılarını yakından ilgilendirmektedir (Tedmem, 2014).

Bir eğitim sisteminin başarısının, o sistemde çalışan öğretmenlerin özelliklerine bağlı olduğunu söyleyen Yetim ve Göktaş (2004) öğretmenliğin sadece gelir kapısı olarak değil, gönül gücü ile tercih edilecek bir meslek olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mesleki duyarlılığı belirleyen unsurlar, mesleği seçen kişilerin üstlenecekleri rolü bilmeleri ve mesleğin statüsü hakkındaki algılarıdır. Mesleğin statüsü olumlu ve ya olumsuz da olsa bireyin doğru bilgiler doğrultusunda mesleği tercih etmesi gerekmektedir. Örneğin az maaş alacak olsa da öğretmen olmak için kararlı olan bireyler mesleki duyarlılığa sahiptir denilebilir ve meslekte başarılı olabilirler (Uygun, Şahin ve Okur, 2010).

Toplumsal sorunların çözümündeki en etkili yolun nitelikli öğretmen yetiştirmek olduğunu belirten Şara ve Kocabaş (2012), öğretmen olmayı gerçekten isteyen adayların öğretmenlik mesleğine seçilmesinin, öğretmenlik mesleğinin saygınlığını arttıracak ve bu mesleği bilinçli bir şekilde seçen, seven ve isteyen adayların öğretmenlik mesleğini tercih etmesinin, nitelikli öğretmen yetiştirmesi açısından çok önemli olduğunu söylemiştir.

Nitelikli öğretmenlerin yetişebilmesi için öğretmen adaylarının seçiminde bireylerin mesleğine ilgi duyan, özgüveni yüksek ve mesleğinin gerektirdiklerini sağlayabilecek nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Ve bu nitelikleri bulunduran öğretmen adayları en uygun eğitim programlarında eğitilmelidir (Uygun, 2013)

Uygun ve diğerleri (2010) tarafından öğrenilebilen duyuşsal bir özellik olduğunu belirtilen mesleki duyarlılık mesleğine olan yatkınlık ile yani bireylerin mesleklerine karşı ilgili istekli olması ve mesleğine duyduğu saygıyla açıklamıştır.

Öğretmenlik mesleğinin, saygınlığının artması ve daha nitelikli öğretmenlerin yetişebilmesi için tüm olumsuz şartlarına rağmen, mesleğe yönelik olumlu tutum sergileyen ve öz-duyarlılığı yüksek bireylerin öğretmenlik mesleğini seçmesi gerektiği yapılan çalışmalarla desteklenmektedir. Mesleğin problemlerine rağmen, bu mesleği istiyor olmak, öz-duyarlılığın ve mesleğe yönelik pozitif tutumun göstergelerindendir. Ayrıca bu özellikler mesleki duyarlılığın sınırları içerisinde değerlendirilebilir (Uygun ve diğerleri, 2010).

Öğretmenlik mesleği için başlıca duyarlılık belirtilerinin, öğretmenliğe karşı ilgili ve istekli olma, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiklerini sahip olmak için içsel motivasyon olarak sıralayan Uygun ve diğerleri (2010) içsel motivasyonun göstergelerinin ise öğretmenlik mesleğini seçmede istekli ve mesleğin özelliklerinin farkında olmak olduğunu belirtmiştir.

Bursal ve Buldur (2015) meslek tercihler nedenlerini çok geniş bir spekturumda ele almışlardır. bu spekturuma mesleğe olan ilgiyi, mesleğin sosyal statüsünü, idealist bir yaklaşımla toplumsal katkı ve fayda gözetmeyi, yaşantıları, sosyal-iletişim becerileri, ekonomik ve kişisel sebepleri dahil etmişlerdir. Ayrıca Bursal ve Buldur (2015), öğretmen adaylarının dışsal nedenlerden dolayı meslek seçimi yapmasının onların mesleki gelecekleri ve fen eğitimi kalitesi açısından önemli sorunlara neden olabileceğini belirtmiştir. Öğretmenliği seçecek olan bireyler mesleğin tüm problemlerine rağmen mesleğe yönelik pozitif tutum göstermeli ve öz duyarlılığı yüksek olmalıdır. Dolayısı ile bu özellikleri kapsayan mesleki duyarlılığa sahip olmalıdır (Uygun ve diğerleri, 2010).

Koca (2017) araştırması sonucunda öğretmen adaylarının mesleğe yönelik duyarlılıklarının iyi seviyede olmasını sevindirici bulmuştur. Çünkü mesleki duyarlılık düzeyi ne kadar yükselirse, mesleki başarının da o kadar yükseleceği düşünülmektedir.

Uygun (2016) ise çalışma verilerini birlikte değerlendirerek öğretmenlik mesleğinin statüsü düşük görüldüğü veya daha çok özveri ve mesuliyet gerektirdiği için öğretmenliği kendisine yakıştıranların veya meslek için kendini yeterli görenlerin, öğretmenliği tercih etmeye yönelik duyarlıklarının daha düşük olduğu yorumunu yapmıştır.

Öğretmenlik mesleğinin ürününde hatanın telafisi oldukça zordur. Dolayısıyla öğretmenin profesyonel olması ve mesleğinin gerektirdiklerinin bilincinde olması gerekir. Bireylerin mesleki niteliklerinin farkında olmadan öğretmenlik mesleğini seçmeleri, birçok hataya sebep olabileceği gibi mesleki doyumsuzluğa da yol açabilir. Bu yüzden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıklarının incelenmesi, mesleğe olan ilgileri, pozitif tutumları ve mesleğe bakış açıları hakkında fikir verebilir. Mesleğine karşı daha duyarlı öğretmenlerin yetişmesi eğitim kurumlarının niteliğini arttırabilir ve öğretmenlik mesleğini daha saygın bir konuma getirebilir.

Etkili öğretmen olabilmenin en önemli faktörlerinden biri mesleki gelişimdir. Mesleki gelişim öğretmenin bilgilerinin güncellenmesi, öğrenciyi daha iyi anlaması böylece mesleki başarının artmasında oldukça etkili bir faktördür (Eroğlu ve Özbek, 2020). Dolayısıyla mesleki gelişimin gücü ve denetleyicisi rolünde olan mesleki duyarlılık da etkili öğretmen olabilmenin önemli faktörlerindendir (Zhang, 2017).

Eğitim söz konusu olduğundan öğretmenler, sistemin yürütülmesi ve niteliğinin belirlenmesinde önemli unsurların başında gelmektedir (Tedmem, 2014). Öğretmen niteliğinin öğrenci başarısı üzerindeki tartışılmaz etkisi bilinmektedir (Aaranson, Barrow ve Sander, 2007). Öğrenci başarısının artabilmesi için etkili öğretmenler yetiştirilmelidir. Etkili öğretmenlerin yetişebilmesi için ise meslek seçiminde bilinçli davranılması ve mesleğe bağlı, mesleğe yatkın, mesleği seven bireylerin öğretmen adayı olarak seçilmesi gerekmektedir (Sakız, 2016). Mesleğe ilgili ve istekli olmayı kapsayan mesleki duyarlılığın etkili öğretmen yetiştirmede dolayısıyla öğrenci başarısında etkili olacağı düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılığı kapsayan sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Eğitim öğretimde oldukça önemli rolü olan duyarlılığın göz ardı edilmemesi gerektiğini yapılan çalışmalar göstermektedir (Boran ve Yanpar Yelken, 2018; Karabacak ve Uzun, 2014; Koca, 2017; Özaydınlık, Kabaran, Altıntaş ve Göçen Kabaran, 2016; Uygun, 2008; Uygun ve diğerleri, 2010).

Amaç

Bu araştırma, fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerini belirlemeyi ve duyarlılık düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, meslek tercih sırası, akademik başarı, yaşantının çoğunlukla geçtiği yer, anne-baba eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu ve öğrenim görülen üniversite değişkenleri ile ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılığını inceleyen bu çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır;

- 1.Fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri nedir?
- 2.Cinsiyet değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3.Sınıf seviyesi değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4.Öğretmenlik mesleği tercih sırası değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5.Yaşantının çoğunlukla geçtiği yer değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 6.Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 7.Öğrenim görülen üniversite değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 8.Anne eğitim durumu değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 9.Baba eğitim durumu değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 10.Akademik başarı değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Önem

Mesleki duyarlılığa sahip kişilerin, mesleğinin icrasında daha özenli davranmasının mümkün olacağı ve bunun daha kaliteli bir eğitim ortamı oluşmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyi yüksek öğretmenlerin

daha nitelikli olabileceği öngörülmektedir. Dolayısıyla mesleki duyarlılık düzeyi yüksek öğretmenlerin, öğretim sürecinde daha özenli davranması beklenebilir. Mesleğin özenli icra edilmesinin mesleki başarıyı sağlayacağı düşünülmektedir. Eğitim fakültelerinde öğrenimlerine devam etmekte olan fen bilgisi öğretmen adaylarının duyarlılık düzeyini belirleyecek olması bakımından bu araştırma önemli bulunmaktadır.

Sayıtlılar

Çalışmaya katılmış olan öğretmen adaylarının, veri toplama araçlarına verdikleri cevapların samimi ve objektif oldukları varsayılmaktadır. Araştırmada örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır. Veri toplama aracının araştırma konusunu ölçmede yeterli olduğu varsayılmaktadır. Katılımcıların kendilerine verilen ölçeği ve kişisel bilgi formunu gerçek durumlarını yansıtacak şekilde doldurdukları varsayılmaktadır. Öğretmen adaylarının kişisel bilgi formunda belirtmiş oldukları genel ağırlıklı not ortalamalarının akademik başarı düzeyi gerçeğini yansıttığı varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma 2018-2019 eğitim öğretim yılı, Amasya Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Programlarında, öğrenimine devam etmekte olan öğretmen adayları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Öğretmenlik mesleği: Devletin, eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan ihtisas mesleğidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1973). Öğretmen öğrenme aracıdır, sınav yapan, disiplini sağlayan, orta sınıf ahlakının savunucusu ve vekildir. Öğretmen güvenilir kişidir, yedek velidir, öğrenci danışmanı, meslektaş ve toplumsal katılımcıdır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Fen bilgisi öğretmeni: Öğrencilerin günlük yaşamı tanımlarını, fen biliminin önemini algılayarak, yorumlayabilmelerini sağlayan kişidir. Öğrenci bu şekilde yaşam ile ilgili genel kültür bilgilerini ve becerilerini kazanabilmektedir. İyi bir fen öğretmeni fen kavramının ne olduğunu bilen, çevremizin nelere bağlı olarak oluştuğunu, nasıl geliştiğini açık ve net olarak kavrayan kişi olarak tanımlanmaktadır (Morgil ve Yılmaz, 1999).

Duyarlılık: Türk Dil Kurumu Sözlüğüne (TDK) göre duyarlı olma durumu, duygunluk, duyarlık, hassaslık anlamına gelir. Uygun ve diğerleri (2010) duyarlılığın öğrenilebilen duyuşsal bir özellik olduğunu belirtmiştir.

Mesleki duyarlılık: Mesleğe yatkınlık yani bireylerin olası mesleklerine karşı ilgi duyma, istekli olma, mesleki saygınlık kavramları ile açıklanmıştır (Uygun ve diğerleri, 2010).

Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık: Adayların kendilerini meslek özellikleriyle karşılaştırması sonucu hissettiği algıdır, sevecenliktir, yatkınlıktır. Bu duyarlık, öğretmen öz yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları yansıtan özelliklere sahip olmaktır (Uygun, 2016).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Öğretmenlik Mesleği

Eğitim sisteminin işleyişini ve verilen hizmetin niteliğini belirleyen en önemli profesyonel öğe öğretmenlerdir. Eğitim sistemi üzerinde yapılacak her türlü düzenleme, toplumdaki her bireyi ilgilendirmektedir. Nitelik geliştirmek için atılacak adımların çıktıları ise, öğretmenlerin toplam motivasyonları ve mesleki becerilerine bağlı kalarak şekillenmektedir. Genel eğitim uygulamaları ile reform çabalarından beklenen çıktı kalitesinin öğretmenlerin toplamda sergiledikleri nitelikten daha yüksek olması beklenemez. Diğer bir deyişle; “hiçbir eğitim sisteminin kalitesi, öğretmenlerinin kalitesini geçemez” (Tadmor, 2014).

Nesillerin niteliği onu yetiştiren öğretmenlerin niteliği ile aynı olacaktır. Öğretmen, insan karakterinin şekillenmesinde etkili olan bir meslek erbabı, zanaatkardır (Çelikten ve diğerleri, 2005). Öğretmen kalitesi öğrenci başarısını etkileyen faktörlerin başında gelmektedir (Blömeke, Olsen ve Suhl, 2016). Ve bir ulusun gelişimi büyük ölçüde öğretmenlere bağlıdır (Senthilkumaran ve Muthaiah, 2017).

Öğretmenlik mesleğini seçenlerin bu mesleğin gerektirdiği hazırlıklara sahip olmaları gerektiğini belirten Yazıcı (2009), bu hazırlıkların bir kısmının kişisel özelliklerle, bir kısmının ise okul eğitimiyle ve entelektüel becerilerle ilişkili olduğunu söylemiştir. Toplumsal özelliklerin meslek seçimindeki etkisi göz önünde bulundurulacak olursa ekonomik faktörlerin, değerler ve ya toplumsal beklentilerin bu seçimdeki önemi açıktır (Yazıcı, 2009). Bu faktörlerin yanı sıra öğretmende bulunması gereken özelliklerin bir kısmının bireyin kendi kişiliğinde bulunması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle mesleğe girişte bu özelliklerin ölçülmesi, öğretmenler arasında görülen beceri farklılıklarını en aza indirmede ve öğretmen niteliğini arttırmada oldukça önemlidir (Ceviz, 2018).

Araştırmacılara göre yaratıcı zekâ iyi bir öğretmende olması gereken özelliklerden biridir. Farklı zekâ ve kişilik özelliklerine sahip ve farklı sosyo-kültürel ortamlarda yetişmiş öğrencileri eğitmek için bu yaratıcı zekâyı ihtiyaç duyacaklardır. Ayrıca öğretmenin neşeli ve canlı olması, öğrencilerin sorunlarına duyarlı olması beklenmektedir (Ceviz, 2018). Diğer araştırmalarda da belirtildiği gibi meslek ve kimlik birbiriyle uyumlu makine parçaları gibi bir bütün halinde değerlendirilmelidir ve meslek karakterin

bir parçasıdır. Bu parçaların uyumsuz olmasından sistem işleyişinin olumsuz etkilenmesi oldukça mümkündür (Rubinton, 1980; akt. Dağ, 2010).

Çocuklar aileden sonra ilk kez sosyal bir topluluk olan sınıf ile tanışır ve öğretmeni rol model alır. Öğretmenin kişilik özellikleri öğrencilerin kişiliklerinin şekillenmesinde oldukça önem taşır (Dağ, 2010).

Her mesleğin kendine özgü özellikleri vardır. Öğretmenlik mesleğinde bu özellikleri görev yapılan eğitim sisteminin amaçları, okulun misyonu, okulun bulunduğu çevre, velilerin beklentileri, okulun hedef yapısı, idareci ve öğretmenlerin vizyonu etkilemektedir. Çelikten ve diğerleri (2005) öğretmenlik mesleğine özgü özelliklerden bazılarını şu şekilde sıralamıştır:

Kişisel Özellikler

- Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma
- Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alma
- Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemlerle araştırabilme
- Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma
- Yenilik ve gelişmelere açık, kendini sürekli yenileyebilme
- Toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme
- Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleme:
- Araştırmacı bir yapıya sahip olma
- Yüksek başarı beklentisi (Çelikten ve diğerleri, 2005)

Bu kişisel özelliklerin yanı sıra öğretmenin etkili olabilmesi için bazı mesleki niteliklere de sahip olması gerekir. Öğretmenlik mesleki özelliklerini, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür olarak üç başlık altında inceleyen Çelikten ve diğerleri (2005), değişebilen, zamanın, sorunların ve isteklerin özellikleri ile günün şartlarına göre uyarlanabilecek bazı mesleksi özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

Mesleki Özellikler

- Zamanı etkili kullanır, derslere zamanında başlar ve zamanında bitirir.
- Diğer yönetici ve öğretmenlerle işbirliği yapar.
- Öğrencinin sorunlarını, fizyolojik, duygusal, sosyal özelliklerini bilir ve buna göre davranır.

- Öğrencilerin problem çözme, sistematik ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye çalışır.
- Öğrendiklerini pratiğe dönüştürebilen bireyler yetiştirir.
- Öğrencileri bir üst öğrenime, topluma ve hayata hazırlamaya çalışır.
- Öğretim ve öğrenmeyle ilgili son gelişmeleri izler ve sınıfta uygulamaya çalışır.
- Sınıf yönetiminin tüm etkinliklerinde öğrencinin katılımını esas alır.
- Kendini sürekli geliştirmenin arayışı içinde olur.
- Güvenilir ve geçerli ölçme tekniklerini kullanarak öğrenci başarısını objektif değerlendirir.
- Öğrencilere, eğitimin, öğrenmenin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğu bilincini kazandırır.
- Özgür bir sınıf ortamı hazırlayarak öğrencilerin girişken, kendini gerçekleştirebilen bireyler olmasını sağlamaya çalışır.
- Her türlü öğretim yöntem, teknik ve stratejilerinden öğretimde yararlanır (Çelikten ve diğerleri, 2005).

Bilginin bireyde yaratıcı birikim oluşturmaları için öğrenmenin kalıcı olması gerekmektedir. Bu durum eğitim sistemini ve etkili unsurları gözden geçirme gereğini ortaya çıkarmaktadır. Eğitime, fen eğitimi açısından bakıldığında aynı gereklerin geçerli olduğu görülmektedir (Çelik, 2003).

Öğrencilerin fen okur-yazarı olarak yetişmesi ancak nitelikli bir öğretmenin verdiği nitelikli bir fen eğitimi ile mümkün olabilir. Fen bilgisi öğretmeninden beklenenler aşağıda sıralanmıştır.

- Öğrenmeyi teşvik eden ve sınıf içinde kişiler arası iyi ilişkiler geliştiren sıcak kişilik özelliklerine sahiptir.
- Yaratıcılık, farkında olma, sorunlara şevk ve gayretle karşılık verme yeteneklerine sahiptir.
- Fen bilimleri içeriğini tam olarak kavrar.
- Fen dersleri içeriğini öğrencinin ilgi ve deneyimleri ile ilişkilendirme, proje çalışmalarını geliştirme ve teşvik etme yeteneğine sahiptir.

- Eğitim kuramlarını çeşitli öğrenme durumlarına ve sosyal davranışları sınıf içi olaylarına uygulama yeteneklerine sahiptir.
- Mevcut öğretim uygulamaları üzerinde fikir yürütebilme, uygulamaları değerlendirebilme ve etkinlikleri bireylerin ve grupların ihtiyaçlarına uygun olarak düzenleyebilme yeteneklerine sahiptir.
- Çok çeşitli öğretim becerilerine sahiptir. Bu becerilerin çeşitli öğrenci gruplarına uygun olanlarını seçer, bunları bazen bir gruba, bazen de aynı sınıfta birden fazla gruba uygulayabilir.
- Doğal ve yerel çevreyi tanır, çevre olanaklarından eğitim aracı olarak yararlanır (Çepni, Ayas, Johnson ve Turgut, 1996).

Karabacak ve Uzun'a (2014) göre yalnızca öğretmenlik mesleğinin eğitimini almış veya öğretmenlik mesleğinde yeterliliğe malik bireyler, öğretme hakkına sahiptir. Dolayısıyla mesleğin sunduğu hizmetler nedeniyle, öğretmen olacak kişiler, yetiştirdikleri kişi, aile, toplum, devlete olan sorumluluklarını yerine getirebilmek için mesleğe karşı pozitif tutum sergilemeli ve duyarlı olmalıdır.

Abazaoğlu (2014), çalışmasında öğretmenlerin mesleki doyumlarının öğrencilerin fen başarı puanlarını etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Mesleki doyumun en büyük etkenlerinden biri de mesleğini sevmektir. Öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bireyin mesleği sevmesi ve isteyerek yerine getirmesi gerekir (Chakraborty ve Mondal, 2014). Mesleğini seven, mesleğinin gerektirdiklerinin farkında olan, mesleğini en iyi şekilde icra edebilecek bireylerin mesleğe seçilmesi gerekmektedir. Bu yüzden eğitim fakültelerine öğretmenlik mesleğine duyarlı bireylerin seçilmesinin eğitimde başarıyı getirmesi beklenmektedir. Bu duyarlılık, öğretmenlerin mesleklerini geliştirmesini sağlayan pozitif tutum, tavırları, alışkanlıkları ve yatkınlıklarıdır (Uygun, 2008).

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık

Duyarlılık kişinin kendisiyle ve mesleğiyle ilgili farkındalığıdır. Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ise adayların kendilerini mesleki özellikler ile kıyasladığında ne hisseği ile ilgilidir. Mesleki duyarlılık, öğretmen öz yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları gösteren özellikleri bulundurmaktır (Uygun, 2016).

Duyarlılık, Türk Dil Kurumu Sözlüğüne (TDK) göre duyarlı olma durumu, duygunluk, duyarlık, hassaslık anlamına gelir. Uygun ve diğerleri (2010) duyarlılığın öğrenilebilen duyuşsal bir özellik olduğunu belirtmiş, mesleki duyarlılığı ise mesleğe yatkınlık yani kişilerin mesleklerine yönelik ilgili, istekli olması ve mesleki saygınlık kavramları ile açıklamışlardır.

Bir öğretmenin başarısı, mesleki başarı arzusuna yönelik her türlü pozitif tutum ve davranışına bağlıdır. Mesleğine ilgi duyan, mesleğini seven, olumsuzluklara rağmen mesleğine bağlı öğretmenlerin meslekte daha başarılı olması beklenmektedir. Dolayısıyla öğretmen eğitimi programlarının öğretmenlik mesleği için pozitif tutum, davranış ve alışkanlıkları kazandırabilecek özellikte olması gerekmektedir. Ayrıca bu programlara öğretmenlik mesleğine pozitif tutum, davranış, yaklaşım ve yatkınlık gösteren adaylar alınmalıdır. Bu özelliklerin tümü “öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık” kavramı ile ifade edilebilir (Uygun, 2008).

Öğretmenin rolü, mesleğin statüsü veya saygınlığı zamanla değişiklik gösterebileceği ve perspektiflerine göre farklılaşabileceği için öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılığın özelliklerini tanımlamak güçtür (Uygun ve diğerleri, 2010).

Mesleki duyarlılık, bireylerin öz duyarlılıkları ile oldukça ilişkilidir. Ü. Akın, A. Akın ve Abacı (2007) öz-duyarlılığı “bireyin duygularına açık olması, kendine özenli ve sevecen tutumlarla yaklaşması, yetersizlik ve başarısızlıklarına karşı anlayışlı olması ve yaşadığı olumsuz deneyimleri insan yaşamının doğal bir süreci olarak kabul etmesi” şeklinde tanımlamıştır (Akın ve diğerleri, 2007).

Duyarlılık pozitif tutum gösteren bir eğilimi yansıtmaktadır (Uygun, 2016). Tutum ise “bireylerin nesnelere, insanlara, yerlere, olaylara ve fikirlere karşı olumlu veya olumsuz yönelimi” olarak tanımlanabilir (İpek ve Bayraktar, 2004). Bireylerin mesleğin olumlu ve olumsuz özelliklerine rağmen mesleğe ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi mesleki başarıları hakkında ön fikir verebilir.

Mesleki duyarlılık mesleki başarı ve doyum ile yakından ilgilidir. Bireylerin tutum ve davranışlarının mesleki duyarlılık düzeyine göre değişmesi beklenmektedir. Bu yüzden bireyler öğretmenlik mesleğini seçerken mesleğe yönelik duyarlılık düzeyi dikkate alınmalıdır (Uygun ve diğerleri, 2010).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırmanın modeline, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ile analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışma nicel araştırma yöntemine dayanan betimsel tarama modeline göre tasarlanmış ve yürütülmüştür. Tarama araştırmaları, büyük kitlelerin görüşlerini özelliklerini betimlemeyi hedefleyen araştırmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Tarama araştırmaları kesitsel, boylamsal ve geçmişe dönük araştırmalar olarak sınıflandırılabilir (Fraenkel ve Wallen, 2006; Gorard, 2006; Johnson ve Christensen, 2004; akt. Büyüköztürk, 2008, s.178). Bu araştırma kesitsel bir tarama çalışmasıdır. Kesitsel araştırmalarda betimlenecek değişkenler, gelişim özellikleri, okuduğunu anlama becerileri, oy verme davranışları, tutum gibi, bir seferde ölçülür (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın evreni Amasya Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde 2018-2019 Eğitim-öğretim yılı içerisinde, öğrenimlerine devam etmekte olan her sınıf seviyesinde (1, 2, 3, 4) toplam 477 Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı öğrencisidir. Çalışmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup ulaşılması mümkün olan 220 öğretmen adayından oluşmaktadır ($220/477 \times 100 = 46,12$, örneklem evrenin % 46,12'lik kısmını oluşturmaktadır). Çalışmaya Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde öğrenim gören 117, Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören 103 aday katılmıştır. Ülkemizde öğrenimine devam etmekte olan fen bilgisi öğretmen adaylarının tamamına genellenebilecek bir çalışma için gerekli (zaman, para, materyal) şartlar yeterli olmadığı için çalışmanın evreni sınırlandırılmıştır. Mesleğe yönelik duyarlılık düzeyinin belirlenmesinde sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerin farklı oluşunun etkili olması, aynı bölgede yer alan, bir birine komşu Tokat ve Amasya şehirleri tercih edilmiştir. Ayrıca Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Amasya Üniversitesinin Fen Bilgisi Öğretmenliği Programlarının ilgili yıllara ait ÖSYS puanlarının (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Amasya Üniversitesi için sırasıyla

2014-2015: 222,95 - 223,22; 2015-2016: 232,71-233,78; 2016-2017:239,30 - 242,81; 2017-2018:249,27 - 249,14) yakınlığı çalışma evreninin seçiminde etkili olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Uygun ve diğerleri (2010) tarafından geliştirilen “*Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlık Ölçeği*” ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği (ÖMYDÖ) Uygun ve diğerleri (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinali Türkçe olarak Türkiye’de geliştirilmiş ancak İngilizce olarak yayınlanmıştır. ÖMYDÖ 17 madde ve 3 faktörden meydana gelmiştir ve ters madde bulunmamaktadır. Bu ölçeğin KMO değeri 0.90, Cronbach Alpha değeri 0.88 olarak hesaplanmıştır. Ölçek “mesleğe yatkınlık”, “ilgi” ve “saygınlık” olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. 5’li dereceleme ölçeğinde düzenlenen maddeler “hiç katılmıyorum” 1, “katılmıyorum” 2, “kararsızım” 3, “katılıyorum” 4 ve “tamamen katılıyorum” 5 şeklinde puanlandırılmıştır. Duyarlık düzeylerinde 1-1.80 arası “çok düşük”, 1.81-2.60 arası “düşük”, 2.61-3.40 arası “orta”, 3.41-4.20 arası “iyi”, 4.21-5.00 arası “çok iyi” şeklinde değerlendirilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar, seçeneklere verilen en düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 5 arasındaki seri genişliğinin seçenek (düzey) sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir (Uygun ve diğerleri, 2010).

Maddelerin faktör yükleri, maddelerin boyutlara göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Boyutlara Göre Maddelerin Faktör Yükleri

Maddeler	I.Boyut	II.Boyut	III. Boyut
1.Öğretmen araştırmacı ve gözlemci olmalıdır	.704		
2.Bir şeyi öğretmek bana heyecan verir	.659		
3.Toplumsal sorumluluk gerektiren bir meslektir	.649		

4.Toplumsal konularda duyarlıyım	.612		
5.Fedakârlık gerektiren bir meslektir	.587		
6.Öğretmenlik değişim ve yeniliklere açık bir meslektir	.571		
7.Öğretmenlik mesleği için özveride bulunabilirim	.553		
8.Öğrencilere yeni bilgiler kazandırmaktan mutlu olurum	.540		
9.Mesleğin gereklerini yerine getirmediğimde kendimi sorumlu hissedirim	.532		
10.Öğretmenlik sevgi mesleğidir	.502		
11.Öğretmenlik tercih ettiğim ilk meslektir		.799	
12.Kendime en çok yakıştırdığım meslek öğretmenliktir		.787	
13.En büyük idealim öğretmen olmaktır		.692	
14.Öğretmen olacağım düşüncesi beni mutlu eder		.534	
15.Yeni şeyler öğrenmek bana heyecan verir			.781
16.Öğretmenlik idealist olmayı gerektirir			.415
17.Toplumda en saygın meslek öğretmenlik olmalıdır			.307
Özdeğerlik	6.342	1,897	1.002
Açıklanan % varyans	37.309	11.159	5.896
Cronbach alpha	.858	.860	.609

Tablo 1’de görüldüğü üzere 1, 2, 3, 4, 5 ,6 ,7, 8, 9, 10. maddeler I. boyut olan mesleğe yatkınlığı, 11, 12, 13 ve 14. maddeler II. boyut olan mesleğe ilgiyi, 15, 16 ve 17. maddeler III. boyut olan mesleki saygınlığı oluşturmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Bu form literatür incelemesi sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaşabileceği düşünülen 9 bağımsız değişkeni içermektedir. Bu değişkenler cinsiyet, ailenin gelir durumu, yaşantının çoğunlukla geçirildiği yer, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, öğretmenlik mesleğini kaçınıcı sırada tercih ettiği, sınıf düzeyi, genel ağırlıklı not ortalaması ve öğrenim gördükleri okuldur. Genel ağırlıklı not ortalaması değişkeni öğrenci puanlarının yüzölçüm karşılıkları dikkate alınarak, “85-100” puan aralığı “çok iyi”, “70-84” puan aralığı “iyi”, “60-69” puan aralığı “orta” ve “0-59” puan aralığı “zayıf” olarak değerlendirilmiştir (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav, 2011).

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri 2018-2019 Eğitim-öğretim yılı bahar dönemi içerisinde toplanmıştır. Veriler Amasya Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Programının tüm sınıf seviyeleri ve şubelerinden araştırmacı tarafından toplanmıştır. Veri toplama çalışmaları 14.01.2019 – 18.01.2019 tarihleri arasında sürdürülmüştür. Öğretmen adayları verilerin toplanma aşamasında elde edilen verilerin bir lisansüstü araştırmasında kullanılacağı, cevapların gizli kalacağı ve ölçekleri isim yazmadan doldurabilecekleri konularında bilgilendirilmişlerdir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 15.0 paket programından yararlanılmıştır. Veri dağılımının normalliği incelenmiş ve gerekli test teknikleri belirlenmiştir. Veri dağılımının normalliğini incelemek amacı ile yapılan analizler sonucunda basıklık (kurtosis) değeri (1.38) ve çarpıklık (skewness) değeri (.-922) olarak hesaplanmıştır. Tabachnick ve Fidell (2013), verilerin normal dağılıma sahip olabilmesi için basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1,5 ile -1.5 değer aralığında olması gerektiğini belirtmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olduğu ve varyansların homojenliği şartını sağladığı saptanmıştır.

Öğretmen adaylarına ait mesleki duyarlılık puanlarının cinsiyet ve üniversite değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığına bağımsız örneklem t testi (independent simple t test) ile bakılmıştır. Öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık

düzeylerinde sınıf seviyesi, öğretmenlik mesleğini tercih etme sırası, yaşamının çoğunu geçirdiği yer, ailesinin ekonomik durumu, anne- baba eğitim durumu ve akademik başarı düzeyi değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi ANOVA kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Örnekleme Ait Demografik Bulgular

Bu araştırmada sınırlandırılmış evren kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Amasya Üniversitesi ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında öğrenimlerine devam eden 477 Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı öğrencileri oluşturmaktadır. Ulaşılabilen 220 kişilik grup ise çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan adayların öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Okul	n	%
Amasya Üniversitesi	103	46.80
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	117	53.20
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Cinsiyetleri	n	%
Erkek	60	72.7
Kadın	160	27.3
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adayları 1-2-3-4. Sınıf seviyelerindedir. Bulundukları sınıf seviyelerine göre öğretmen adaylarının dağılımları Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Bulundukları Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Sınıf Seviyesi	n	%
1. Sınıf	23	10.50
2. Sınıf	47	21.40
3. Sınıf	60	27.30
4. Sınıf	90	40.90
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının akademik başarı seviyelerine göre dağılımları Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Akademik Başarı Seviyelerine Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının GANO Değerlendirme Sonuçları	n	%
Çok İyi	22	14.50
İyi	118	53.70
Orta	68	30.90
Zayıf	12	5.50
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının meslek tercih sıralarına göre dağılımları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6 Öğretmen Adaylarının Meslek Tercih Sıralarına Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Meslek Tercih Sıraları	n	%
1-5	132	60.0
6-10	51	23.20
10 ve sonrası	37	16.80
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının yaşantılarının çoğunlukla geçtiği yere göre dağılımları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Yaşantılarının Çoğunlukla Geçtiği Yere Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Yaşantılarının Çoğunlukla Geçtiği Yer	n	%
Köy-Kasaba	48	21.80
İlçe	76	34.50
İl	62	28.20
Büyükşehir	34	15.50
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumları	n	%
Okur Yazar Değil	11	5.0
İlkokul	90	40.90
Ortaokul	50	22.70
Lise	52	23.60
Üniversite	17	7.7
Lisansüstü	0	0
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Baba Eğitim Durumları	n	%
Okur Yazar Değil	3	1.40
İlkokul	59	26.80
Ortaokul	43	19.50
Lise	75	34.10
Üniversite	39	17.70
Lisansüstü	1	0.50
Toplam	220	100

Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelir durumuna göre dağılımları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Aile Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Öğretmen Adaylarının Gelir Durumları	n	%
1000 ve altı	13	5.90
1001-1700	46	20.90
1701-2400	47	21.40
2401-3100	66	30.00
3100 ve üstü	48	21.80
Toplam	220	100

Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgular

Birinci Probleme İlişkin Bulgular

Bu çalışmanın ana problemini “Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyi nedir?” sorusu oluşturmaktadır. Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyini ölçmek için kullanılan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği” maddelerine yönelik duyarlılık puan ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği Maddelerine Yönelik Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek Maddeleri	$X_{ort.}$	SS
Öğretmen araştırmacı ve gözlemci olmalıdır.	4.56	.58
Bir şeyi öğretmek bana heyecan verir.	4.40	.58
Öğretmenlik toplumsal sorumluluk gerektiren bir meslektir.	4.61	.55
Toplumsal konularda duyarlıyım	4.35	.65
Öğretmenlik fedakârlık gerektiren bir meslektir.	4.60	.64
Öğretmenlik değişim ve yeniliklere açık bir meslektir.	4.58	.62
Öğretmenlik mesleği için özveride bulunabilirim.	4.19	.79
Öğrencilere yeni bilgiler kazandırmaktan mutlu olurum.	4.55	.62
Mesleğin gereklerini yerine getirmediğimde kendimi sorumlu hissedirim	4.52	.62
Öğretmenlik sevgi mesleğidir	4.50	.77
Öğretmenlik tercih ettiğim ilk meslektir	3.58	1.32
Kendime en çok yakıştırdığım meslek öğretmenliktir	3.75	1.13
En büyük idealim öğretmen olmaktır	3.60	1.23
Öğretmen olacağım düşüncesi beni mutlu eder	4.13	.93
Yeni şeyler öğrenmek bana heyecan verir	4.42	.68
Öğretmenlik idealist olmayı gerektirir	4.41	.70

Toplumda en saygın meslek öğretmenlik olmalıdır	4.34	.92
--	------	-----

220 öğretmen adayından elde edilen verilere dayanan betimsel istatistiklerin sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının en fazla pozitif görüş bildirdikleri maddelerin “ öğretmenlik toplumsal sorumluluk gerektiren bir meslektir” ($X_{ort.}=4,61$) ve “öğretmenlik fedakârlık gerektiren bir meslektir” ($X_{ort.}=4,60$) maddeleri olduğu görülmektedir. “Öğretmenlik tercih ettiğim ilk meslektir” ($X_{ort.}=3,58$) ve “en büyük idealim öğretmen olmaktır” ($X_{ort.}=3,60$) maddeleri en düşük katılım olan maddelerdir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin geneline ve alt faktörlerine ilişkin puan ortalamaları, standart sapmaları ile basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Ölçeğe ve Alt Faktörlerine İlişkin Puan Ortalamaları ile Standart Sapma, Basıklık (Skewness) ve Çarpıklık (Kurtosis) Değerleri

Faktörler	$X_{ort.}$	SS	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Mesleğe Yatkınlık	4.39	0.49	-0.81	0.08
Mesleğe İlgi	4.23	0.64	-0.90	1.26
Mesleki Saygınlık	4.07	0.81	-0.93	0.80
Genel Mesleğe Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	4.30	0.53	-0.92	1.38

Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin puan ortalamasının (4,30) olarak hesaplanması öğretmen adaylarının duyarlılıklarının “çok iyi” seviyede olduğunu göstermiştir.

Tablo 12 incelendiğinde öğretmen adaylarının “mesleğe yatkınlık” boyutunda puan ortalamaları (4,39) “çok iyi”, “mesleğe ilgi” boyutunda puan ortalamaları (4,23) “çok iyi” ve “mesleki saygınlık” boyutunda puan ortalamaları (4,07) “iyi” düzeyde olduğu görülmektedir.

İkinci Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci problemi olan “Cinsiyet değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulmak için bağımsız grup puanlarının karşılaştırılmasında kullanılan bağımsız örneklem t testi (independent simple t test) kullanılmıştır. Tüm faktörler varyansların homojenliği şartını sağladığı için tüm faktörler için bağımsız örneklem t testi yeterli olmuştur.

Yapılan bağımsız örneklem t testine ilişkin sonuçlar Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Cinsiyet Değişkenine Göre Mesleki Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin t Testi Değerleri

Faktörler	Cinsiyet	N	$X_{ort.}$	SS	t	p	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	Erkek	60	4.36	0.47	0.69	0.48	0.86
	Kadın	160	4.41	0.49			
Mesleğe İlgi	Erkek	60	4.12	0.63	1.63	0.10	0.89
	Kadın	160	4.28	0.64			
Mesleki Saygınlık	Erkek	60	3.95	0.81	1.32	0.18	0.87
	Kadın	160	4.11	0.81			
Genel Öğretmenlik	Erkek	60	4.23	0.50	1.19	0.23	0.65
Mesleğine Yönelik	Kadın	160	4.33	0.54			
Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)							

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Levene testi ile tüm faktörlerin varyansların homojen olduğu ($p>.05$) tespit edilmiştir. Mesleğe yatkınlık, mesleğe ilgi, mesleki saygınlık faktörlerinin ve genel mesleğe yönelik duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığına t testi kullanılarak bakılmıştır. Yapılan t testi sonucunda cinsiyet değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($t=1.19$, $p>.05$). Erkek öğretmen adaylarının (4.23) kadın öğretmen adaylarının (4.33) ortalama mesleki duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür.

Yapılan t testi sonucunda cinsiyet değişkeninin mesleğe yatkınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($t=0.69$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılığı oluşturan alt faktörlerden biricisi olan “Mesleğe Yatkınlık”

a ilişkin ortalama puanlarda erkek öğretmen adayları (4.36) ortalama puanına sahipken, kadın öğretmen adayları (4.41) ortalama puana sahiptir.

Tablo 13 incelendiğinde t testi sonucuna göre cinsiyet değişkeninin mesleğe ilgi boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı belirlenmiştir ($t=1.63$, $p>.05$). İkinci alt faktör olan “Mesleğe İlgi” de erkek öğretmen adayların ortalama puanının (4.12) kadın öğretmen adayların ortalama puanının ise (4.28) olduğu görülmüştür.

Cinsiyeti farklı öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için t testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre cinsiyet değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($t=1.32$, $p>.05$). Üçüncü alt faktör olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda erkek öğretmen adayları (3.95) ortalama mesleki saygı puanına sahipken kadın öğretmen adayları (4.11) ortalama mesleki saygı puanına sahiptir.

Üçüncü Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü problemi olan “Sınıf seviyesi değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulmak için, bağımsız grup puanlarının karşılaştırılmasında kullanılan tek yönlü varyans analizi ANOVA (one way ANOVA) kullanılmıştır. Tüm faktörlerde varyansların homojenliği şartı sağlandığı için ANOVA testi yeterli olmuştur.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14. Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Sınıf Seviyesi	n	$X_{ort.}$	SS	F	P	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	1.Sınıf	23	4.29	0.56	0.43	0.72	0.31
	2.Sınıf	47	4.38	0.42			
	3.Sınıf	60	4.42	0.41			
	4.Sınıf	90	4.41	0.55			
Mesleğe İlgi	1.Sınıf	23	4.42	0.57	1.02	0.38	0.10
	2.Sınıf	47	4.27	0.50			
	3.Sınıf	60	4.15	0.58			
	4.Sınıf	90	4.23	0.74			
Mesleki Saygınlık	1.Sınıf	23	3.98	0.78	1.17	0.31	0.12
	2.Sınıf	47	4.04	0.62			
	3.Sınıf	60	3.95	0.84			
	4.Sınıf	90	4.19	0.88			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	1.Sınıf	23	4.27	0.55	0.18	0.90	0.12
	2.Sınıf	47	4.29	0.43			
	3.Sınıf	60	4.27	0.48			
	4.Sınıf	90	4.33	0.61			

$p < .05$ düzeyinde anlamlıdır

Tablo 14 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda öğrenim görülen sınıf seviyesi değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olan bir değişken olmadığı görülmüştür ($F=0.18$, $p>.05$). Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.27), ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.29), üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.27), dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.33) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. En düşük ortalama duyarlılık puanına birinci sınıf ve üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları sahiptir. Ortalama duyarlılık puanı aynı olan birinci ve ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarını, sırasıyla ikinci sınıf ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları takip etmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre öğrenim görülen sınıf seviyesi değişkeninin mesleki duyarlılığın alt faktörlerinden birinci alt faktör olan “Mesleğe Yatkınlık” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=0.43$, $p>.05$). Mesleğe yatkınlığa ilişkin ortalama puanlarda birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.29), ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.38), üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının (4.42), dördüncü sınıfta öğrenim

gören öğretmen adaylarının (4.41) ortalama yatkınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. En düşük ortalama puana sahip birinci sınıf adaylarını sırası ile ikinci sınıf, dördüncü sınıf ve üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları takip etmektedir.

Farklı sınıf seviyelerindeki öğretmen adaylarının, ortalama mesleğe ilgi puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testine başvurulmuştur. Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre öğrenim görülen sınıf seviyesi değişkeninin mesleki duyarlılığın alt faktörlerinden ikinci alt faktör olan “Mesleğe İlgisi” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.02$, $p>.05$). Mesleğe ilgi alt faktörüne ilişkin ortalama puanlarda birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (4.42), ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (4.27), üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (4.15) ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (4.23) ortalama mesleğe ilgi puanına sahiptir. Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları daha düşük ortalama mesleğe ilgi puanına sahiptir. Üçüncü sınıfı sırası ile dördüncü sınıf, ikinci sınıf ve birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları takip etmektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre öğrenim görülen sınıf seviyesi değişkeninin mesleki duyarlılığın üçüncü alt faktörü olan “Mesleğe Saygınlık” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.17$, $p>.05$). Mesleki saygınlığa ilişkin ortalama puanlarda birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (3.98), ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (4.04), üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (3.95) ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları (4.19) ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Daha düşük ortalama puana sahip üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarını sırası ile birinci sınıf, ikinci sınıf ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları takip etmektedir.

Dördüncü Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü problemi olan “Tercih sırası değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulmak için, bağımsız grup puanlarının karşılaştırılmasında kullanılan tek yönlü varyans analizi ANOVA (one way ANOVA) testi kullanılmıştır. Tüm faktörler için varyansların homojenliği şartı sağlanmaktadır.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Tercih Sırası Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Tercih Sırası	n	$X_{ort.}$	SS	F	p	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	1-5	132	4.47	0.47	4.27	0.01	0.65
	6-10	51	4.34	0.48			
	10 ve sonrası	37	4.21	0.53			
Mesleğe İlgi	1-5	132	4.32	0.60	3.68	0.02	0.94
	6-10	51	4.16	0.64			
	10 ve sonrası	37	4.02	0.71			
Mesleki Saygınlık	1-5	132	4.18	0.73	4.25	0.01	0.56
	6-10	51	4.01	0.87			
	10 ve sonrası	37	3.75	0.91			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	1-5	132	4.38	0.50	4.91	0.00	0.67
	6-10	51	4.24	0.54			
	10 ve sonrası	37	4.09	0.58			

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Tablo 15 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda tercih sırası değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olan bir değişken olduğu görülmüştür ($F=4.91$, $p<.05$). Tercih sırası 1-5 arası olan öğretmen adaylarının (4.38), tercih sırası 6-10 arası olan öğretmen adaylarının (4.24), tercih sırası 10 ve sonrası olan öğretmen adaylarının (4.09) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenlik mesleği tercih sırası 10 ve sonrası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre tercih sırası değişkeninin mesleğe yatkınlık boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olan bir değişken olduğu belirlenmiştir ($F=4.27$, $p<.05$). İlk alt faktör olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda öğretmenlik mesleği tercih sırası 1-5 arası olan öğretmen adaylarının (4.47), 6-10 arası olan öğretmen adayları (4.34), 10 ve sonrası olan öğretmen adayları (4.21) ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Meslek tercih sırası 10 ve sonrası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre tercih sırası değişkeninin mesleki duyarlılığın alt faktörlerinden ikinci alt faktör olan “Mesleğe İlgi” düzeyinde anlamlı bir

farklılaşmaya sebep olduğu görülmüştür ($F=3.68$, $p<.05$). Mesleğe ilgi faktörüne ilişkin ortalama puanlarda öğretmenlik mesleği tercih sırası 1-5 arası olan öğretmen adaylarının (4.32), 6-10 arası olan öğretmen adaylarının (4.16), 10 ve sonrası olan öğretmen adaylarının (4.02) ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu görülmüştür. Meslek tercih sırası 10 ve sonrası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlik mesleğini farklı sıralarda tercih eden öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre tercih sırası değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olduğu görülmüştür ($F=4.25$, $p<.05$). Üçüncü alt faktör olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda öğretmenlik mesleği tercih sırası 1-5 arası olan öğretmen adaylarının (4.18), 6-10 arası olan öğretmen adayları (4.01), 10 ve sonrası olan öğretmen adayları (3.75) ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Meslek tercih sırası 10 ve sonrası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe yönelik duyarlılık ile meslek tercih sırası arasındaki anlamlı ilişkinin kaynağını belirlemek amacı ile çoklu karşılaştırma testi (TUKEY) yapılmıştır. Öğretmenlik mesleği tercih sırası ilk beş olan öğretmen adayları ile 10. Sıradan sonra olan öğretmen adayları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu bulgusuna ($p<.05$) ulaşılmıştır. İki grubun ortalama mesleğe yönelik duyarlılık puanları incelendiğinde, öğretmenlik mesleğini ilk beş sırada tercih eden öğretmen adaylarının (4.38), 10. Sıradan sonra tercih den öğretmen adaylarının ise (4.09) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmektedir.

Beşinci Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci problemi olan “Yaşantının çoğunlukla geçtiği yer değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulamak için, tek yönlü varyans analizi ANOVA (one way ANOVA) testi kullanılmıştır.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Yaşantının Çoğunlukla Geçtiği Yer Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Yaşantının Çoğunlukla Geçtiği Yer	N	$X_{ort.}$	SS	F	p	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	Köy-Kasaba	48	4.28	0.55	1.61	0.18	0.18
	İlçe	76	4.27	0.49			
	İl	62	4.39	0.41			
	Büyükşehir	34	4.51	0.50			
Mesleğe İlgisi	Köy-Kasaba	48	4.17	0.75	1.50	0.21	0.17
	İlçe	76	4.24	0.64			
	İl	62	4.17	0.53			
	Büyükşehir	34	4.44	0.62			
Mesleki Saygınlık	Köy-Kasaba	48	3.97	0.92	2.16	0.09	0.30
	İlçe	76	4.07	0.79			
	İl	62	3.98	0.77			
	Büyükşehir	34	4.38	0.71			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	Köy-Kasaba	48	4.20	0.62	1.84	0.14	0.08
	İlçe	76	4.32	0.54			
	İl	62	4.26	0.45			
	Büyükşehir	34	4.30	0.49			

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Tablo 16 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda yaşantının çoğunlukla geçtiği yer değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.84$, $p>.05$). Yaşantısının çoğunlukla köy ve kasabada geçiren öğretmen adaylarının (4.20), ilçede geçiren öğretmen adaylarının (4.32), ilde geçiren öğretmen adaylarının (4.26) ve büyükşehirde geçiren öğretmen adaylarının (4.30) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. Yaşantısının çoğunlukla köy ve kasaba geçiren öğretmen adaylarının daha düşük ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre yaşantının çoğunlukla geçtiği yer değişkeninin mesleğe yatkınlık boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı belirlenmiştir ($F=1.612$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ilk alt faktörü olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, yaşantının çoğunlukla köy ve kasabada geçiren öğretmen adaylarının (4.28), ilçede geçiren öğretmen adaylarının (4.27), ilde geçiren öğretmen adaylarının (4.39) ve büyükşehirde geçiren öğretmen adaylarının (4.51) ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu

görülmüştür. Yaşantısını çoğunlukla ilçede geçiren öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre yaşantının çoğunlukla geçtiği yer değişkeninin mesleki duyarlılığın alt faktörlerinden ikinci alt faktör olan “Mesleğe İlgisi” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=2.50, p>.05$). Mesleğe ilgiye ilişkin ortalama puanlarda yaşantısını çoğunlukla köy ve kasabada geçiren öğretmen adaylarının (4.17), ilçede geçiren öğretmen adaylarının (4.24), ilde geçiren öğretmen adaylarının (4.17) ve büyükşehirde geçiren öğretmen adaylarının (4.44) ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu görülmüştür. Yaşantısını çoğunlukla köy, kasaba ve ilde geçiren öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yaşantısını çoğunlukla geçirdiği yer farklı olan öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre yaşantının çoğunlukla geçtiği yer değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=2.16, p>.05$). Üçüncü alt faktör olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda yaşantısını çoğunlukla köy ve kasabada geçiren öğretmen adaylarının (3.97), ilçede geçiren öğretmen adaylarının (4.07), ilde geçiren öğretmen adaylarının (3.98) ve büyükşehirde geçiren öğretmen adaylarının (4.38) ortalama mesleki saygı puanına sahip olduğu görülmüştür. Yaşantısını çoğunlukla köy ve kasabada geçiren öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Altıncı Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Ailenin ekonomik durumu değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Tüm faktörler için varyansların homojenliği şartı sağlanmaktadır. Altıncı probleme cevap bulmak için tek yönlü varyans analizi ANOVA testi kullanılmıştır.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Ailelerin Ekonomik Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Gelir Durumu	n	$\bar{X}_{ort.}$	SS	F	p	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	1000 ve altı	13	4.49	0.59	0.32	0.86	0.07
	1001-1700	46	4.36	0.54			
	1701-2400	47	4.44	0.36			
	2400-3100	66	4.37	0.43			
	3101 ve üstü	48	4.39	0.59			
Mesleğe İlgi	1000 ve altı	13	4.48	0.56	0.64	0.63	0.41
	1001-1700	46	4.19	0.71			
	1701-2400	47	4.28	0.55			
	2400-3100	66	4.20	0.59			
	3101 ve üstü	48	4.22	0.73			
Mesleki Saygınlık	1000 ve altı	13	4.33	0.87	0.92	0.45	0.55
	1001-1700	46	4.07	0.93			
	1701-2400	47	4.09	0.70			
	2401-3100	66	3.93	0.82			
	3101 ve üstü	48	4.15	0.76			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	1000 ve altı	13	4.46	0.60	0.52	0.72	0.10
	1001-1700	46	4.27	0.60			
	1701-2400	47	4.34	0.42			
	2401-3100	66	4.25	0.47			
	3101 ve üstü	48	4.31	0.62			

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Tablo 17 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda ailenin ekonomik durumu değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=0.52$, $p>.05$). Ailesinin aylık gelir durumu 1000 ve altı olan öğretmen adaylarının (4.46), 1001-1700 arası olan öğretmen adaylarının (4.27), 1701-2400 olan öğretmen adaylarının (4.34), 2401-3100 arası olan öğretmen adaylarının (4.25) ve 3101 üstü olan öğretmen adaylarının (4.31) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. Ailesinin aylık gelir durumu 2401-3100 arası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre ailenin ekonomik durumu değişkeninin mesleğe yatkınlık boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı belirlenmiştir ($F=0.32$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ilk alt faktörü olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, aylık gelir durumu 1000 ve altı olan öğretmen adayları (4.49), 1001-1700 arası olan öğretmen adayları (4.36), 1701-2400 arası olan öğretmen adayları (4.44), 2400 -3100 arası olan öğretmen adayları (4.37) ve 3101 üstü olan öğretmen adayları (4.39) ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahiptir. Ailesinin

aylık gelir durumu 1001 -1700 arası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre ailenin ekonomik durumu değişkeninin mesleki duyarlılığın alt faktörlerinden ikinci alt faktör olan “Mesleğe İlgî” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=0.64$, $p>.05$). Mesleğe ilgiye ilişkin ortalama puanlarda, aylık gelir durumu 1000 ve altı olan öğretmen adayları (4.48), 1001-1700 arası olan öğretmen adayları (4.19), 1701-2400 arası olan öğretmen adayları (4.28), 2400 -3100 arası olan öğretmen adayları (4.20) ve 3101 üstü olan öğretmen adayları (4.22) ortalama mesleğe ilgi puanına sahiptir. Ailesinin aylık gelir durumu 1001 -1700 arası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Ailesinin ekonomik durumu farklı öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre ailenin ekonomik durumu değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=0.92$, $p>.05$). Üçüncü alt faktörü olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, aylık gelir durumu 1000 ve altı olan öğretmen adayları (4.33), 1001-1700 arası olan öğretmen adayları (4.07), 1701-2400 arası olan öğretmen adayları (4.09), 2400 -3100 arası olan öğretmen adayları (3.93) ve 3101 üstü olan öğretmen adayları (4.15) ortalama mesleki saygınlık puanına sahiptir. Ailesinin aylık gelir durumu 1001 -1700 arası olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yedinci Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Üniversite değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulmak için bağımsız grup puanlarının karşılaştırılmasında kullanılan bağımsız örneklem t testi (independent simple t test) kullanılmıştır. Öğrenimine devam ettiği üniversiteye göre öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinin ve mesleki duyarlılığın alt faktörlerinin anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan t testi sonuçlarına ilişkin istatistiksel değerler Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Üniversite Değişkenine Göre Mesleki Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin t Testi Değerleri

Faktörler	Üniversite	n	$X_{ort.}$	SS.	t	P	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	117	4.42	0.53	0.97	0.33	0.18
	Amasya Üniversitesi	103	4.36	0.43			
Mesleğe İlgi	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	117	4.23	0.70	0.11	0.90	0.24
	Amasya Üniversitesi	103	4.24	0.56			
Mesleki Saygınlık	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	117	4.10	0.85	0.66	0.51	0.46
	Amasya Üniversitesi	103	4.03	0.77			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	117	4.32	0.59	0.67	0.50	0.09
	Amasya Üniversitesi	103	4.27	0.46			

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Levene testi ile tüm faktörlerin varyansların homojenliği ($p>.05$) sağlandığı tespit edilmiştir. Yapılan t testi sonucunda üniversite değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($t=0.67$, $p>.05$). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesine devam eden öğretmen adaylarının (4.32), Amasya Üniversitesine devam eden öğretmen adaylarının ise (4.27) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. Amasya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının daha düşük düzeyde ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 18 incelendiğinde üniversite değişkeninin mesleğe yatkınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($t=0.97$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ilk alt faktörü olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları (4.42), Amasya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları (4.36), ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahiptir. Amasya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan t testi sonucuna göre üniversite değişkeninin mesleğe ilgi boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı belirlenmiştir ($t=0.11$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ikinci alt faktörü olan “Mesleğe İlgi” ye ilişkin

ortalama puanlarda, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları (4.23), Amasya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları (4.24), ortalama mesleğe ilgi puanına sahiptir. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Farklı üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için t testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre üniversite değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($t=0.66$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin üçüncü alt faktörü olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları (4.10), Amasya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları (4.03), ortalama mesleki saygınlık puanına sahiptir. Amasya Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Sekizinci Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan “Annenin eğitim durumu değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Tüm faktörler için varyansların homojenliği şartı sağlanmaktadır. Sekizinci probleme cevap bulmak için tek yönlü varyans analizi ANOVA testi kullanılmıştır.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}_{ort.}$	SS	F	p	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	Okuryazar değil	11	4.37	0.60	2.698	0.03	0.07
	İlkokul	90	4.40	0.44			
	Ortaokul	50	4.54	0.38			
	Lise	52	4.23	0.59			
	Üniversite	17	4.45	0.45			
	Lisansüstü	-	-	-			
Mesleğe İlgi	Okuryazar değil	11	4.36	0.56	1.282	0.27	0.74
	İlkokul	90	4.22	0.68			
	Ortaokul	50	4.31	0.55			
	Lise	52	4.10	0.68			
	Üniversite	17	4.44	0.52			
	Lisansüstü	-	-	-			
Mesleki Saygınlık	Okuryazar değil	11	4.21	0.94	0.444	0.77	0.92
	İlkokul	90	4.06	0.85			
	Ortaokul	50	4.15	0.78			
	Lise	52	3.96	0.77			
	Üniversite	17	4.13	0.74			
	Lisansüstü	-	-	-			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	Okuryazar değil	11	4.34	0.59	1.745	0.14	0.76
	İlkokul	90	4.30	0.52			
	Ortaokul	50	4.42	0.45			
	Lise	52	4.15	0.59			
	Üniversite	17	4.39	0.49			
	Lisansüstü	-	-	-			

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Tablo 19 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda annenin eğitim durumu değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.74$, $p>.05$). Annesi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (4.34), eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.30), ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.42), lise olan öğretmen adaylarının (4.15) ve üniversite olan öğretmen adaylarının (4.39) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. Annesinin eğitim durumu lise olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre annenin eğitim durumu değişkeninin mesleğe yatkınlık boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olduğu belirlenmiştir ($F=2.69$, $p<.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ilk alt faktörü olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, annesi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının

(4.37), annesinin eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.40), ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.54), lise olan öğretmen adaylarının(4.23) ve üniversite olan öğretmen adaylarının (4.45) ortalama mesleki yetkinlik puanına sahip olduğu görülmüştür. Annesinin eğitim durumu lise olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki yetkinlik puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre annenin eğitim durumu değişkeninin mesleki duyarlılığın ikinci alt faktörü olan “Mesleğe İlgî” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.28$, $p>.05$). Mesleki ilgiye ilişkin ortalama puanlarda, annesi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (4.36), annesinin eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.22), ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.31), lise olan öğretmen adaylarının(4.10) ve üniversite olan öğretmen adaylarının (4.44) ortalama mesleki ilgi puanına sahip olduğu görülmüştür. Annesinin eğitim durumu lise olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Annelerinin eğitim durumu farklı olan öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre anne eğitim durumu değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=0.44$, $p>.05$). Üçüncü alt faktör olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, annesi okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (4.21), annesinin eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.06), ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.15), lise olan öğretmen adaylarının(3.96) ve üniversite olan öğretmen adaylarının (4.13) ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Annesinin eğitim durumu lise olan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe yetkinlik ile anne eğitim durumu arasındaki anlamlı ilişkinin kaynağını belirlemek amacı ile çoklu karşılaştırma testi (Bonferroni) yapılmıştır. Anne eğitim durumu ortaokul olan öğretmen adayları ile lise olan öğretmen adayları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu bulgusuna ($p<.05$) ulaşılmıştır. İki grubun ortalama mesleğe yetkinlik puanları incelendiğinde, annesinin eğitim durumu ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.54), lise olan öğretmen adaylarının ise (4.23) ortalama mesleki yetkinlik puanına sahip olduğu görülmektedir.

Dokuzuncu Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan “Babanın eğitim durumu değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Tüm faktörler için varyansların homojenliği şartı sağlanmaktadır. Dokuzuncu probleme cevap bulmak için tek yönlü varyans analizi ANOVA testi kullanılmıştır.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Baba Eğitim Durumu	N	$X_{ort.}$	SS	F	P	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	Okuryazar değil	3	3.83	0.83	1.85	0.10	0.42
	İlkokul	59	4.52	0.41			
	Ortaokul	43	4.38	0.48			
	Lise	75	4.33	0.51			
	Üniversite	39	4.39	0.51			
	Lisansüstü	1	4.40	-			
Mesleğe İlgi	Okuryazar değil	3	3.91	0.72	0.97	0.43	0.90
	İlkokul	59	4.33	0.62			
	Ortaokul	43	4.11	0.70			
	Lise	75	4.20	0.64			
	Üniversite	39	4.32	0.58			
	Lisansüstü	1	4.25	-			
Mesleki Saygınlık	Okuryazar değil	3	3.22	1.34	1.47	0.20	0.42
	İlkokul	59	4.23	0.75			
	Ortaokul	43	3.95	0.91			
	Lise	75	4.02	0.78			
	Üniversite	39	4.12	0.78			
	Lisansüstü	1	3.66	-			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	Okuryazar değil	3	3.74	0.76	1.61	0.15	0.74
	İlkokul	59	4.42	0.47			
	Ortaokul	43	4.24	0.57			
	Lise	75	4.24	0.54			
	Üniversite	39	4.33	0.52			
	Lisansüstü	1	4.23	-			

p<.05 düzeyinde anlamlıdır

Tablo 20 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda babanın eğitim durumu değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.61$, $p>.05$). Babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (3.74), babasının eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.42), ortaokul olan

öğretmen adaylarının (4.24), lise olan öğretmen adaylarının(4.24), üniversite olan öğretmen adaylarının (4.33) ve lisansüstü olan öğretmen adaylarının (4.23) ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu görülmüştür. Babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre babanın eğitim durumu değişkeninin mesleğe yatkınlık boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı belirlenmiştir ($F=1.85$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ilk alt faktörü olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (3.83), babasının eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.52), ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.38), lise olan öğretmen adaylarının(4.33), üniversite olan öğretmen adaylarının (4.39) ve lisansüstü olan öğretmen adaylarının (4.40) ortalama mesleki yatkınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre babanın eğitim durumu değişkeninin mesleki duyarlılığın ikinci alt faktörü olan “Mesleğe İlgî” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=0.97$, $p>.05$). Mesleğe ilgiye ilişkin ortalama puanlarda; babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (3.91), babasının eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.33), ortaokul olan öğretmen adaylarının (4.11), lise olan öğretmen adaylarının(4.20), üniversite olan öğretmen adaylarının (4.32) ve lisansüstü olan öğretmen adaylarının(4.25) ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu görülmüştür. Babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Babalarının eğitim durumu farklı olan öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre baba eğitim durumu değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.47$, $p>.05$). Üçüncü alt faktörü olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda, babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının (3.22), babasının eğitim durumu ilkokul olan öğretmen adaylarının (4.23), ortaokul olan öğretmen adaylarının (3.95), lise olan öğretmen adaylarının(4.02) , üniversite olan öğretmen adaylarının (4.12) ve lisansüstü olan öğretmen adaylarının(3.66) ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu

görülmüştür. Babası okuryazar olmayan öğretmen adaylarının daha düşük ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Onuncu Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi “Akademik başarı değişkenine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Tüm faktörler için varyansların homojenliği şartı sağlanmaktadır. Dokuzuncu probleme cevap bulmak için tek yönlü varyans analizi ANOVA testi kullanılmıştır.

Yapılan ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Akademik Başarı Seviyesi Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık ve Alt Faktörlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA (one way ANOVA) Testi Sonuçları

Faktörler	Akademik Başarı Seviyesi	N	$X_{ort.}$	SS	F	P	P(Levene için)
Mesleğe Yatkınlık	Çok iyi	22	4.48	0.42	2.28	0.08	0.91
	İyi	118	4.45	0.85			
	Orta	68	4.32	0.50			
	Zayıf	12	4.15	0.52			
Mesleğe İlgi	Çok iyi	22	4.30	0.69	2.14	0.09	0.74
	İyi	118	4.30	0.64			
	Orta	68	4.16	0.62			
	Zayıf	12	3.87	0.57			
Mesleki Saygınlık	Çok iyi	22	4.10	1.07	1.61	0.18	0.29
	İyi	118	4.16	0.78			
	Orta	68	3.97	0.75			
	Zayıf	12	3.72	0.82			
Genel Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık (Ölçeğin Tümü)	Çok iyi	22	4.37	0.56	2.44	0.06	0.98
	İyi	118	4.36	0.52			
	Orta	68	4.22	0.53			
	Zayıf	12	4.00	0.52			

$p < .05$ düzeyinde anlamlıdır

Tablo 21 incelendiğinde tek yönlü varyans analizi sonucunda akademik başarı düzeyi değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=2.44$, $p>.05$). Akademik başarı düzeyi “çok iyi” olan öğretmen

adayları (4.37), “iyi” olan öğretmen adayları (4.36), “orta” olan öğretmen adayları (4.22) ve “zayıf” olan öğretmen adayları (4.00) ortalama duyarlılık puanına sahiptir. “zayıf ” seviyesinde olan adayların daha düşük düzeyde mesleki duyarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir.

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre akademik başarı düzeyi değişkeninin mesleğe yatkınlık boyutunda anlamlı farklılaşmaya sebep olmadığı belirlenmiştir ($F=2.28$, $p>.05$). Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeğinin ilk alt faktörü olan “Mesleğe Yatkınlık” a ilişkin ortalama puanlarda; çok iyi başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.48), iyi başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.45), orta başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.32) ve zayıf başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.15) ortalama mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Zayıf başarı seviyesindeki adayların daha düşük düzeyde mesleğe yatkınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre akademik başarı düzeyi değişkeninin mesleki duyarlılığın ikinci alt faktörü olan “Mesleğe İlgî” düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=2.14$, $p>.05$). Mesleğe ilgiye ilişkin ortalama puanlarda; çok iyi başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.30), iyi başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.30), orta başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.16) ve zayıf başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (3.87) ortalama mesleğe ilgi puanına sahip olduğu görülmüştür. Zayıf başarı seviyesindeki adayların daha düşük düzeyde mesleğe ilgi puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Farklı akademik başarı seviyelerine sahip öğretmen adaylarının, ortalama mesleki saygınlık puanlarında anlamlı farklılaşma olup olmadığına bakmak için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre akademik başarı düzeyi durumu değişkeninin mesleki saygınlık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür ($F=1.61$, $p>.05$). Üçüncü alt faktörü olan “Mesleki Saygınlık” a ilişkin ortalama puanlarda; çok iyi başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.10), iyi başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (4.16), orta başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (3.97) ve zayıf başarı seviyesindeki öğretmen adaylarının (3.72) ortalama mesleki saygınlık puanına sahip olduğu görülmüştür. Zayıf başarı seviyesindeki adayların daha düşük düzeyde mesleki saygınlık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilen bilgilerin, literatürde bulunan konu ile ilgili diğer çalışmalarla karşılaştırması yapılacaktır. Bu çalışmanın ilgili konudaki diğer çalışma bulguları ile benzer ve farklı yönlerine değinilecek, anlamlı farklılaşmaya sebep olduğu düşünülen etmenlerden bahsedilecektir.

Bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerinin “çok iyi” olduğu belirlenmiştir. Duyarlılık düzeyinin mesleki doyuma ve başarıya dolayısıyla eğitim düzeyine etkisi düşünüldüğünde, bu bulgu sevindirici bir durum olarak görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin mesleki gelişiminin gücü ve denetleyicisi olan mesleki duyarlılık düzeyinin çok iyi seviyede olması gelecek nesiller için umut vaad etmektedir (Zhang, 2017). Memnuniyet verici bulunan bu bulgu, ilgili alanda yapılan birçok çalışmanın (Boran ve Yanpar Yelken, 2018; Karabacak ve Uzun, 2014; Koca, 2017; Özaydınlık ve diğerleri, 2016; Uygun, 2008; Uygun, 2016) bulguları ile örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerinin tespitine yönelik yapılan çalışmalar farklı bölümlerde okuyan öğretmen adayları ile yapılmış olsa da benzer sonuçlar göstermektedir. Uygun (2008) ortaöğretime öğretmen yetiştiren sosyal alanlar tezsiz yüksek lisans programı öğrencilerinin, mesleki duyarlılıklarının yeterli düzeyde olduğunu belirtmiştir. Karabacak ve Uzun (2014), çalışmasında birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin oldukça duyarlı olduklarını bulmuşlardır. Sınıf öğretmenliği programı öğrencileri ve pedagojik formasyon sertifika eğitimi programında öğrenim gören öğrencilerin duyarlılık düzeylerini inceleyen Uygun (2016), “çok iyi” düzeyde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Boran ve Yanpar Yelken (2018), Koca (2017) ve Özaydınlık ve diğerleri (2016) çalışmalarında diğer çalışmalarla paralellik gösteren pozitif düzeyde mesleki duyarlılık bulgusuna ulaşmışlardır. Bu bulguların aksine mesleki duyarlılık düzeyinin yetersiz bulunduğu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uygun (2008), bireylerin meslekleri hakkındaki duyarlılık düzeylerinin, meslekî başarı ve doyumları hakkında ön fikir verebileceğini söylemiştir. Fen bilgisi öğretmen adaylarının pozitif düzeydeki duyarlılıkları, mesleki başarı ve doyumları hakkında umut vaat etmektedir.

Mesleki duyarlılığı oluşturan üç alt faktörden mesleki yatkınlık ve mesleki ilgi çok iyi seviyedeysen mesleki saygınlığın iyi seviyede olduğu belirlenmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerini inceleyen Koca'nın (2017) çalışmasının bulguları bu çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu bulgular adayların mesleğe yatkınlıklarının ve ilgilerinin olduğunu ancak öğretmenlik mesleğinin yeterli saygınlığı görmediğini göstermektedir. Etkili öğretmenlerin yetişebilmesi için öğretmenlerin mesleki saygınlıklarının ve refah düzeylerinin artırılması oldukça önemlidir (Sakız, 2016). Mesleki saygınlık ekonomik ve ekonomik olmayan öğelerle belirlenmektedir. Öğretmenlerin saygınlığını belirleyen unsurlardan biri maaştır ve öğretmenlerin yalnızca % 8' i aldıkları maaştan memnundur (Ç. Semerci, N. Semerci, Eliüşik ve Kartal, 2012). Öğretmenlik mesleği her ne kadar çok saygın ve önemli görülse de, meslekler arasında statüsü düşük olanlar arasındadır. Öğretmenin gelir düzeyinin yetersiz görülmesi eğitim fakülteleri dışında farklı bölümleri bitirenlerin öğretmen olarak atanması ve son zamanlarda öğretmenlerin farklı alanlarda çalışması mesleğe olan saygınlığı da azaltmaktadır (Erden, 1998; akt. Torun, 2010). Yanlış izlenen politikalar yüzünden öğretmenliğin herkesin yapabileceği bir meslek konumuna gelmesi de mesleğin statüsünün ve saygınlığının azalmasının sebeplerindendir (Çelikten ve diğerleri, 2005). Tüm bunların yanı sıra öğretmenliğin saygınlığını etkileyen bir diğer faktör ise öğretmenlerin kendileridir. Çünkü mesleği seçme sebebi ve yerine getirme şekli mesleğin saygınlığını etkilemektedir (Arslan, 1996; akt. Çelik, 2003).

Maddeler tek tek incelendiğinde “Öğretmenlik tercih ettiğim ilk meslektir.” Maddesinin en düşük puana sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre fen bilgisi öğretmen adaylarının duyarlılık düzeyleri her ne kadar çok iyi düzeyde olsa da öğretmen adaylarının ilk tercih ettiği meslekler arasında değildir. Öğretmenlik mesleği, öncelikli olarak kişinin çıkar beklentilerine ya da kendi dışındaki faktörlere dayanarak tercih edilmektedir (Çermik, Doğan ve Şahin, 2010). Ayrıca öğrencilerin meslek tercih ederken akademik başarı düzeylerine göre statüsü ve gelir koşulları daha iyi olan mesleklere yöneldikleri bilinmektedir (Tedmem, 2014). Öğretmenlerin gelir koşulları meslek tercihindeki tek faktör olmamakla birlikte önemli faktörlerden biridir (Carnoy, Beteille, Brodziak, Loyalka, & Luschei, 2009). G. Özsoy, S. Özsoy, Özkara ve Memiş (2010) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin incelenmesi amacıyla yaptıkları araştırmalarında, öğretmen adaylarının genellikle üniversite giriş sınavı sonuçları doğrultusunda meslek seçimi yaptıkları sonucuna

varmışlardır. Ve öğretmenlik mesleğinin, bilinçli bir şekilde seçilmesi gereken, toplumsal sorumluluğun üst düzeyde taşındığı bir meslek olduğuna değinmişlerdir.

Kadın ve erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları incelendiğinde anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Bu bulgu Uygun (2008), Koca (2017) ve Boran ve Yanpar Yelken'in (2018) bulgularıyla paralellik gösterirken, Karabacak ve Uzun (2014), Uygun (2016) ve Özaydınlık ve diğerleri'nin (2016) bulguları ile örtüşmemektedir. Chakraborty ve Mondal (2014) mesleki tutum ile cinsiyetin anlamlı derecede farklılaşmadığını tespit etmiştir. Pektaş ve Kamer (2011) ise fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında kadınlar lehine anlamlı farklılığa rastlamıştır. Tarihimizde öğretmenlik mesleği erkeklere dönük bir meslek olarak görülmüştür (Akyüz, 2004). Zamanla mesleğin yaygınlaşması ve bunun getirdiği profesyonelleşme ile birlikte kadınların ön plana geçişi söz konusu olmuştur (Tan 1996; akt. Uygun, 2008). Cinsiyet değişkeninin, mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olduğu çalışmalardan elde edilen, birbiriyle çelişen bulguların sebebi toplumsal cinsiyet tanımlamalarının olduğu düşünülebilir. Toplamlar kendi içlerinde bir toplumsal cinsiyet algısına sahiptir. Bu algının aynı toplum içerisinde farklı kültürlere göre değişebiliyor olması toplumsal cinsiyet kavramının dinamik bir yapısının olduğunu göstermektedir. Farklı kültürlerde yetişen öğretmenlerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet algıları öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilemektedir. Bu yüzden öğretmenlik mesleğine yönelik toplumsal değerler kadınların öğretmenlik mesleğine yönelmelerine neden olabilmektedir (Alptekin, 2019).

Öğretmen adaylarının farklı sınıf seviyelerinde olmaları, öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmamıştır. Bu durum öğretmen adaylarının üniversiteye girişte sahip oldukları duyarlılık düzeyinin yıllara bağlı olarak olumlu veya olumsuz yönde etkilenmediğini göstermektedir. Bu okullarda uygulanmakta olan öğretim programı, öğretmen adaylarını mesleklerini daha çok benimseyebilecekleri duyarlılık düzeylerini olumlu yönde etkileyecek faaliyetlerle düzenlenmelidir. Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerini araştıran Koca (2017), çalışmasında 1. ve 4. Sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının mesleki duyarlılıklarında anlamlı farklılaşma belirlemiştir. Bu bulgular arasında ki çelişkinin bölüm farklılığından kaynaklandığı düşünülebilir. Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006) fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik

tutumlarını incelediği çalışmalarında sınıf değişkenin anlamlı farklılığa sebep olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme sırası ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı derece farklılaşmaya rastlanmıştır. Bu bulgu Karabacak ve Uzun'un (2014) ve Boran ve Yanpar Yelken'in (2018) çalışmalarıyla örtüşmektedir. Öğretmenlik mesleğini ilk beş sırada tercih eden öğretmen adaylarının, 10. sıradan sonra tercih eden öğretmen adaylarına göre daha duyarlıdır. Bu bulgu öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde öğretmenlik mesleği tercih sırasının etkili olduğunu göstermektedir. Mesleği tercih etme sırası yükseldikçe öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyi düşmektedir. Meslek tercihlerinin bilinçli bir şekilde yapılması mesleki tutumları olumlu yönde etkilemektedir (Uğurlu ve Polat, 2011). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve tercih sebepleri arasındaki ilişkiyi inceleyen Özder, Konedra ve Zeki (2010) tutumu en çok etkileyen sebebin öğretmen olma isteği olduğunu tespit etmiştir. Mesleğin içsel ve özgeci sebeplerle tercih edilmesi gelecek beklentileri daha olumlu olan öğretmen adaylarının yetişmesine olanak sağlayabilir (Buldur ve Bursal, 2015). Dolayısıyla eğitim fakültelerini özendirici düzenlemeler yapılması öğretmenlik mesleğinin daha çok tercih edilmesini sağlayacak ve niteliğini artırabilecektir (Uğurlu ve Polat, 2011).

Öğretmen adaylarının yaşantılarının çoğunlukla geçtiği yer ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Alptekin (2019), öğretmenlik mesleğinin genellikle toplumun orta ve alt gelir kesiminden ailelerin çocuklarının seçtiğini ve hangi yerleşim türünde yetiştiği fark etmeksizin öğretmen adaylarının aslında benzer düşünce yapısına sahip olabileceğini belirtmiştir. Bu görüşe göre yaşantılarının çoğunlukla geçtiği yer değişkeni öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyi ve duyarlılık düzeyi için fark oluşturan bir faktör olarak belirlenmemiştir. Öğretmen adaylarının üniversiteye gelinceye kadar yaşadıkları yer ile mesleki duyarlılık düzeyleri arasında ki ilişkiyi inceleyen Karabacak ve Uzun (2014), anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Bu çalışmalarla paralel bulgulara ulaşan Özcan (2017) fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile yaşadıkları yer arasında ki ilişkiyi incelemiş ve anlamlı farklılaşmaya rastlamamıştır. Bu bulguların aksine kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceleyen Derman (2007), çalışmada köy-kasaba tipi yerleşim yerinde yaşayan kimya öğretmeni adaylarının, il-büyükşehir ve ilçe tipi yerleşim yerinde yaşayanlara göre

anlamalı düzeyde yüksek tutum puanına sahip olduğunu bulmuştur. Bu durumun ise toplumumuzda köy-kasaba tipi yerleşim yerlerinde öğretmenliğin itibarlı bir meslek olarak görülmesinden ve öğretmene değer verilmesinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının ailelerinin ekonomik durumu ile mesleki duyarlılıkları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Bu bulgu ailenin ekonomik durumunun, mesleki duyarlılığı etkileyen bir değişken olmadığını göstermektedir. Akbayır (2003), öğretmenlik mesleğini seçenlerin en çok alt ve daha sonra orta gelir gruplarında yer aldıklarını belirtmiştir. Ailenin gelir durumu arttıkça öğretmenlik mesleğine yönelim azalmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında oldukça yüksek bir statüye sahip olan öğretmenlerin sayısı arttıkça statüsü azalmıştır. Öğretmenlik alt gelir grubu insanlar için yüksek statülü, üst gelir grubu insanlar içinse düşük statülü bir meslek olarak algılanmaktadır (Özoğlu, 2010). Ailenin ekonomik durumu değişkeninin meslek seçiminde etkili olmasına rağmen mesleki duyarlılığı etkilememesi sevindirici bulunmuştur. Literatür incelendiğinde ailenin ekonomik durumu değişkenine göre mesleki duyarlılık düzeyini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ile Amasya Üniversitesinin mesleki duyarlılığa ilişkin bulguları arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur. Araştırma için belirlenen üniversiteler her ne kadar farklı şehirlerde olsalar da öğretmen adaylarının bir birine yakın çevreden gelmiş olması sebebiyle benzer kültür ve sosyal çevreden olma ihtimali yüksektir. Bu yüzden üniversite değişkeninin mesleki duyarlılık düzeyini etkilemediği düşünülebilir. Literatür incelendiğinde farklı üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleki duyarlılık düzeyini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Üç farklı üniversitede öğrenim gören fen bilgisi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceleyen Pektaş ve Kamer (2011), üniversite değişkenin, mesleki tutum düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olmadığını gözlemlemiştir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyi ile anne-baba eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak mesleki duyarlılığın alt boyutlarından mesleğe yatkınlık ile anne eğitim durumu arasında anlamlı farklılaşmaya rastlanmıştır. Annesinin eğitim durumu ortaokul olan öğretmen adaylarının annesinin eğitim durumu lise olan öğretmen adaylarından daha yüksek mesleğe yatkınlık

puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının yaş gurubundan dolayı aile özelliklerine göre değil bireysel özelliklere göre yönelimde bulunduğu düşünülebilir. Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılığı inceleyen Karabacak ve Uzun (2014) ve Boran ve Yanpar Yelken (2018) anne-baba eğitim durumu ile mesleki duyarlılık düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşmaya rastlamamıştır. Bu bulguların aksine fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceleyen Pektaş ve Kamer (2011) anne-baba eğitim durumu ile mesleğe yönelik tutum arasında anlamlı farklılaşmaya rastlamıştır. Baba eğitim durumu üniversite olan öğretmen adayları ile ortaöğretim olan öğretmen adaylarının mesleki tutumları incelendiğinde babası ortaöğretim mezunu olan adayların lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca annelerinin eğitim durumu yükseldikçe öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının olumsuz yönde değiştiği söylenebilir (Pektaş ve Kamer, 2011). Ancak öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile anne- baba eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılaşmaya rastlamayan Akkaya, (2009) çocuğun temel eğitim yaşından sonra anneden uzaklaşarak dış dünya ile etkileşime giriyor olmasının annenin öğretmen adayları üzerindeki etkisini azalttığını belirtmiştir. Bu bulgu ile paralel sonuçlara ulaşan R. Tanel, Şengören ve Z. Tanel, (2007) öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile anne-baba eğitim durumu arasında anlamlı farklılaşmanın olmamasının sebebini, her öğrenim seviyesindeki anne ve babanın öğretmenlik mesleğine duydukları saygıyı çocuklarına da yansıtmış olabileceklerinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının akademik başarı düzeyi ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgunun aksine eğitim fakültesi öğrencilerinin yabancılaşma düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyleri ve yeterlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen Özaydınlık ve diğerleri (2016), öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde genel ağırlıklı not ortalamasına göre anlamlı derecede farklılaşma belirlemiştir. Öğrencinin belirli bir derse karşı oluşturduğu tutumların öğrencinin başarısını artı yönde etkilediği saptanmıştır (Özcan, 2017). Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin mesleki duyarlılık düzeylerinin diğer öğrencilere daha yüksek olduğu söylenebilir. Özcan (2017), fen bilgisi öğretmen adayları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında anlamlı ilişkiye rastlamıştır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde yapılan analizler yoluyla ulaşılan bulguların tartışılması ile varılan sonuçlara yer verilecektir. Varılan sonuçlara dayalı olarak öneriler sunulacaktır.

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik duyarlılık düzeylerinin oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç pozitif değerlendirilmiştir. Mesleki duyarlılığı oluşturan alt boyutlara ait duyarlılık düzeyleri incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleğe yatkınlık ve mesleğe ilgi boyutunda çok yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Mesleki saygınlık boyutunda ise iyi düzeyde olduğu görülmüştür.

Analizler sonucunda ulaşılan bulgular cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerinin mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığını göstermektedir. Bununla birlikte en yüksek mesleki saygınlık puanına dördüncü sınıf öğrencilerinin sahip olduğu belirlenmiştir ancak bu bulgunun anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlik mesleğini tercih etme sırası, mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı derecede farklılaşmaya yol açan bir değişkendir. Öğretmenlik mesleğini ilk beş sırada tercih eden öğretmen adaylarının, onuncu sıradan sonra tercih eden öğretmen adaylarından daha duyarlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmen adayının yaşantısını çoğunlukla geçirdiği yer değişkeni, öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya yol açmamaktadır. Bununla birlikte köy ve kasabalarda yaşantısını geçiren öğretmen adaylarının, büyükşehirde yaşantısını geçiren öğretmen adaylarından daha az duyarlı olduğu sonucu çıkmış ancak anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmamıştır.

Araştırma verilerine göre öğretmen adaylarının ekonomik durumunun mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olan bir değişken olmadığı sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak araştırma kapsamında bulunan Amasya Üniversitesi veya Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde öğrenim görüyor olmak mesleki duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmamaktadır. Bununla birlikte

akademik başarı düzeyinin de öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmaya sebep olmayan bir değişken olduğu belirlenmiştir

Anne baba eğitim durumunun öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı sonucuna varılmıştır. Anne eğitim durumu ortaokul olan öğretmen adayları ile lise olan öğretmen adaylarının mesleğe yatkınlıkları incelendiğinde annesi ortaokul mezunu olan adayların lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi lise olan annelerin ve okur-yazar olmayan babaların tüm alt faktörlerde en düşük ortalama duyarlılık puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Analizler sonucunda elde edilen bulgular ve bunların tartışılıp değerlendirilmesi ışığında, bu konuda yeni araştırma planlayan araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Milli eğitim sisteminin tartışmasız en önemli ve kalitesini belirleyen ögesi olan öğretmenin duyarlılık düzeyinin en iyi seviyeye gelmesinin eğitim seviyesini yükselteceği düşünülmektedir. Eğitim fakültelerine öğrenci alımlarında mesleğin gerektirdiklerinin farkında olan, mesleğe yönelik duyarlılık düzeyi yüksek ve öğretmenlik mesleğini en iyi şekilde icra edebilecek adayların seçilmesinin eğitimde başarının artmasını etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmaya katılan birinci sınıf seviyesinde öğrenimlerine devam eden öğretmen adayları, dördüncü sınıf seviyesine geldiklerinde çalışmanın benzeri gerçekleştirilebilir. Böylece eğitim fakültesinin duyarlılık düzeyinde ne kadar etkili olduğu incelenebilir.

Araştırma sonucunda mesleki duyarlılığı oluşturan faktörlerden mesleki saygınlığın diğer faktörlerden düşük düzeyde olması öğretmenlik mesleğinin toplumumuzda yeterince saygın görülmediğini göstermektedir. Öğretmenlik yalnızca bir kazanç kapısı değil kutsal bir meslek olmasına rağmen öğretmenlerin maaşlarının yeterli görülmemesi ve herkesin öğretmen olabileceği düşüncesi öğretmenlik mesleğinin saygınlığını düşürmektedir. Bununla ilgili olarak öğretmenlik mesleğinin saygınlığını arttıracak çalışmalar, MEB'in sorumluluğunda olan öğretmenlerin iş doyumunu arttıracak (sosyal haklar, güvenlik, ücret...) etkenlerin iyileştirilmesi ile desteklenmelidir.

Öğretmenlik mesleği ilk tercihi olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinin, onuncu sırada tercih eden öğretmen adaylarından yüksek çıkması meslek tercih ederken daha özenli davranılması gerektiğini göstermektedir. Mesleği isteyerek seçen yeterli duyarlılığa sahip öğretmen adaylarının mesleki doyuma ulaşması daha olasıdır. Bu yüzden mesleki rehberlik ve yönlendirme çalışmalarında öğrenci, veli ve okul iş birliği sağlanmalı, öğrenciler kendi kişisel özelliklerine ve isteklerine uygun mesleklere yönlendirilmelidir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinde fen bilgisi öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark olması beklenirken bu farkın olmaması eğitim fakültelerinin mesleki duyarlılık kazanımında yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Eğitim fakültelerinin birçoğunda öğretmen adayları öğretmenlik deneyimi yaşayacağı okullarla geç karşılaşmaktadır. Bu durum öğrencilerin seçmiş oldukları mesleği tanımlarında geç kalınmasına sebep olabilir. Öğretmen adayları daha erken dönemlerde öğretmenlik deneyimi yaşayabilecekleri farklı okullara gönderilebilir.

Bu araştırmanın farklı eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirilerek genişletilmesi mümkündür. Böylece hem öğretmen adaylarının duyarlılık düzeyleri ile ilgili genel bir profil belirlenebilir hem de farklı fakültelerin öğretmen adaylarının duyarlılık düzeyleri karşılaştırılabilir. Aynı coğrafi bölgede bulunan farklı eğitim fakültelerinin genel portfolyosu çıkarılabilir ve Türkiye genelinde kapsamlı bir araştırma grubu oluşturularak daha geniş örneklemeler üzerinde çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Aaronson, D., Barrow, L., & Sander, W. (2007). Teachers and student achievement in the Chicago public high schools. *Journal of Labor Economics*, 25, 95-135.
- Abazaoğlu, İ. Ve Taşar, M. F. (2016). Fen Bilgisi Öğretmen Özelliklerinin Öğrenci Fen Başarısı İle İlişkisi: TIMSS 2011 Verilerine Göre Bir Durum Analizi (Singapur, Güney Kore, Japonya, İngiltere, Türkiye). *İlköğretim Online*, 15(3), 922-945.
- Akbayır, K. (2002). *Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin ve branş seçiminde cinsiyetin rolü*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunuldu, Ankara.
- Akın, Ü., Akın, A. ve Abacı, R. (2007). Öz Duyarlılık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 1-10.
- Akkaya, N. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 35-42.
- Akpınar, E., Yıldız, E. Ve Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 56-62.
- Akyüz, Y. (2004). Osmanlı'da Kadın Öğretmenli Ev Sıbyan Mektepleri, Ankara Üniversitesi *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 15, 1-12.
- Alptekin, B. (2019). *Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Blömeke, S., Olsen, R. V., & Suhl, U. (2016). Relation of student achievement to the quality of their teachers and instructional quality. *Teacher quality, instructional quality and student outcomes*, 2, 21-50.
- Boran, M. ve Yanpar Yelken, T. (2018). Eğitim Fakültesi ile Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının ve Etkili Öğretmen Özelliklerinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 4(2), 144-164.

- Buldur, S. Ve Bursal, M. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının meslek tercih nedenlerinin etki düzeyleri ve mesleki geleceklerine yönelik beklentileri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (NEF-EFMED)*, 9(1), 81–107.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Carnoy, M., Beteille, T., Brodziak, I., Loyalka, P., & Luschei, T. (2009). *Do countries paying teachers higher relative salaries have higher student mathematics achievement?* Teacher Education and Development Study in Mathematics (TEDS-M). International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), Amsterdam: Netherlands.
- Ceviz, H. (2018). *Toplumdaki Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algı İle Öğretmenin Mesleki Motivasyonu Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Chakraborty, A. & Mondal, B. C. (2014). Attitude of prospective teachers towards teaching profession. *International Journal of Secondary Education*, 3(1), 8-13.
- Çapa, Y. Ve Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çelik, H. (2003). *Fen Bilgisi ve Fizik-Kimya-Biyoloji Öğretmenlerinin İş Doyumu*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çepni, S., Ayas, A., Johnson, D. Ve Turgut, M. F. (1996). *Fizik Öğretimi*, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Deneme Basımı. Ankara.
- Çermik, H., Doğan, B. Ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 201-212.

- Dağ, E. (2010). *Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasındaki ilişki (İzmir örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Derman, A. (2007). *Kimya Öğretmeni Adaylarının Öz-yeterlik Algıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*, Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Eroğlu, M , Özbek, R . (2020). Etkili Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi . *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* , 1(37), 73-92.
- Halder, U. K. (2018). Job Satisfaction and Teacher Effectiveness of Secondary School Teachers. *International Journal of Innovative Research Explorer*, 5(4), 47–61.
- İpek, C. ve Bayraktar, Ş. (2004). Aday öğretmenlerin fen bilimleri ve sosyal bilimlere bakışları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 35-50.
- Karabacak, K. Ve Uzun, E. N. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine duyarlılığı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 178-190.
- Koca, Ş. (2017). Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıkları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(37), 131-146.
- Morgil, F. İ. ve Yılmaz, A. (1999). Fen öğretmenlerinin görevleri ve nitelikleri, Fen öğretmeni yetiştirilmesine yönelik öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 181-186.
- Senthilkumaran, M. ve Muthaiah, N. (2017). Prospective Teachers Attitude Toward Teaching Profession. *Global Journal for Research Analysis*, 6(3), 470-471.
- Özaydınlık, K., Kabaran, H., Altıntaş, S. Ve Göçen Kabaran, G. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin yabancılaşma düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyleri ve yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1673-1690.
- Özcan, C. (2017). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Mesleki Özyeterlilik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile İlköğretim Bölümlerinin*

Karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Özder, H., Konedralı, G. Ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253–275.

Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Sorunları. Seta Analiz, Sayı: 17.

Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. Ve Memiş, A. D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9(3), 910-921.

Pektaş, M. ve Kamer, S. T. (2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.

Semerci, Ç., Semerci, N., Eliüşük, A. ve Kartal, S. E. (2012). Öğretmenlik Mesleğinin Gündemine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Bartın İli Örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 22-40.

Şara, P. Ve Kocabaş, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih nedenleri ve aldıkları eğitimle ilgili görüşleri. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 1(2), 8-17.

Şişman, M. ve Acat, B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 235-250

Tabachnick, B. G, & Fideli, L.S. (2013). Using Multivariate Statistics (sixth Edition). Boston: Ally And Bacon.

Tanel, R., Şengören, S. K. Ve Tanel, Z. (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-9.

Tedmem (2014). *Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği*, TEDMEM Raporlar Dizisi: 3, Ankara.

- Torun, F. (2010). *Farklı Statülerde Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Bakışları (Isparta İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği. (2011, 31 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 28101). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/10/20111031-3.htm>.
- Türk Dil Kurumu. (2018). Duyarlılık kavramı tanımı. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Uğurlu, C.T. ve Polat, S. (2011). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 1, 68-74.
- Uygun, S. (2008, Mayıs). *Ortaöğretim Sosyal Alanlar Bölümünde Okuyan Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Duyarlılıkları*, Ulusal Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu'nda sunuldu, Çanakkale.
- Uygun, S. (2013). *Türk eğitim sistemi sorunları (Geleneksel ve Güncel)*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uygun, S. (2016). Pedagojik Formasyon ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılıklarının Karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 313-330.
- Uygun, S., Şahin, Ç. Ve Okur E. (2010). *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği Geliştirme Çalışmaları*. International Symposium On Sustainable Development, International Burch University, Sarajevo.
- Yazıcı, H. (2009) Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları ve Temel Tutumları: Kuramsal Bir Bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.
- Yetim, A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 541-550.
- Zhang, Z. ve Zhang Y. (2017). Discussion on Development of Teachers' Professional Sensitivity. *American Journal of Engineering Research (AJER)*, 6(8), 211-215.

EKLER

Ek-1

Tarih ve Sayı: 08/01/2019-754

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 47526769-044-
Konu : SAFİYE SEVDE
ERTUĞRAL(ANKETLER)

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 18/12/2018 tarihli ve 18827 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı 179910004 nolu yüksek lisans öğrencisi Safiye Sevde ERTUĞRAL'ın, tez çalışması ile ilgili talep edilen iznin verildiğine dair Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın ilgi yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Metin ORBAY
Rektör

Ek:Anketler (1 sayfa)

Evrakı Doğrulamak İçin: https://ebys.amasya.edu.tr/en/Vision/Validate_Doc.aspx?V=BEL99FFS

Akbilek Mah. Hakimiyet Cad. No:4/3 P.K. :05100 Merkez/Amasya
Telefon No: 0 (358) 211 50 20 Faks No: 0 (358) 260 00 50
E-Posta: oidb@amasya.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.amasya.edu.tr/idari>

Bilgi İçin: Murat ÇİTİR
Unvan: Bilgisayar İşletmeni

Ek-2**Ölçek Kullanım İzni**

Selçuk UYGUN <selcukuygun17@gmail.com>

4.04.2018 Çar 05:40

Kime: Siz

Değerli Sevd e Ertuğrul,

“Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği”ni tezinde ve çalışmalarında kullanabilirsin. Başarı dileklerle.

--

Prof. Dr. Selçuk UYGUN

Ek-3

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık Ölçeği

Sayın Öğretmen Adayı;

Bu ölçek, öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeyinizi belirlemek için geliştirilmiştir. Lütfen, bu ölçeği cevaplandırırken aşağıdaki kriterleri dikkate alınız.

- Her ifadeye ne kadar katıldığınızı 5'li derecelendirme ölçeğini kullanarak cevaplayınız.
- Sizin için en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.
- Boşluk / cevapsız ifade bırakmayacak biçimde işaretleme yapınız.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Safiye Sevede ERTUĞRAL

1 = Hiç Katılmıyorum/ 2 = Katılmıyorum / 3 = Kararsızım

4 = Katılıyorum / 5 = Tamamen Katılıyorum

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duyarlılık İfadeleri	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğretmen araştırmacı ve gözlemci olmalıdır					
2. Bir şeyi öğretmek bana heyecan verir					
3. Toplumsal sorumluluk gerektiren bir meslektir					
4. Toplumsal konularda duyarlıyım					
5. Fedakârlık gerektiren bir meslektir					
6. Öğretmenlik değişim ve yeniliklere açık bir meslektir					
7. Öğretmenlik mesleği için özveride bulunabilirim					
8. Öğrencilere yeni bilgiler kazandırmaktan mutlu olurum					
9. Mesleğin gereklerini yerine getirmediğimde kendimi sorumlu hissederim					
10. Öğretmenlik sevgi mesleğidir					

11. Öğretmenlik tercih ettiğim ilk meslektir					
12. Kendime en çok yakıştırdığım meslek öğretmenliktir					
13. En büyük idealim öğretmen olmaktır					
14. Öğretmen olacağım düşüncesi beni mutlu eder					
15. Yeni şeyler öğrenmek bana heyecan verir					
16. Öğretmenlik idealist olmayı gerektirir					
17. Toplumda en saygın meslek öğretmenlik olmalıdır					

Ek-4

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Öğretmen Adayı,

Bu form, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılık düzeylerinin ve duyarlılık düzeyleriyle ilişkili olduğu düşünülen bazı değişkenlerin araştırılması amacıyla hazırlanmıştır. Formdan elde edilecek veriler ilgili araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Lütfen formu cevaplarken aşağıdaki kriterleri dikkate alınız.

- *Sizin için uygun olan seçeneği işaretleyiniz.*
- *Boşluk / cevapsız soru bırakmayınız.*

Katılımınız için teşekkür ederim.

Safiye Sevde ERTUĞRAL

1. Cinsiyetiniz nedir?

() Kadın () Erkek

2. Ailenizin aylık gelir durumu nedir?

() 1000 ve altı () 1001–1700 () 1701–2400 () 2401–3100 () 3101 ve üstü

3. Yaşantınızı çoğunlukla geçirdiğiniz yer nedir?

() Köy-Kasaba () İlçe () İl () Büyükşehir

4. Annenizin eğitim durumu nedir?

() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

5. Babanızın eğitim durumu nedir?

() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

6. Öğretmenlik tercih sıranız nedir?

() 1-5 () 6-10 () 10 ve sonrası

7. Bulunduğunuz sınıf düzeyi nedir?

() 1. sınıf () 2. sınıf () 3. sınıf () 4. sınıf

8.Genel ağırlıklı not ortalamanız hangi aralıktadır?

Yüzlük Not Sistemindeki Ortalama Aralığı	Dörtlük Not Sistemindeki Ortalama Aralığı	Okulunuzun kullandığı not sistemine uygun olacak şekilde not aralığınızı tabloda bulunuz ve bu sütunda karşılığını işaretleyiniz
90-100	4,00	
85-89	3,50	
75 - 84	3,00	
70 - 74	2,50	
60 - 69	2,00	
55 - 59	1,50	
45 - 54	1,00	
40 - 44	0,50	

9. Devam Ettiği Üniversite Adı: